SLOVENSKI POROČEVALEC

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENIJE

Ljubljana, sobota 19. avgusta 1950

LETO XI., ŠT. 197 / POSAMEZNA ŠTEVILKA 2 DIN

Odslej si bodo kmetje sami sestavljali setvene plane

Še nekaj dni in začela se bo jesenska setev. Z njo tudi novo gospodarsko leto. Po izkušnjah iz preteklih let se je naš kmet navadil, da ob tej priložnosti ne računa samo s tem, kar bo potreboval prihodnje leto za svoje gospodarstvo, temveč tudi s količinami pridelkov, ki jih bo prispeval v državni sklad za prehrano mest in industrijskih krajev ter kot surovine industriji. Danes se že mnogi kmetje sprašujejo vsaj bodo dobili setvene plane. Radi bi si bili čim prej na jasnem, da bi potem tem krepkeje prijeli za plužne ročice.

Način planiranja setve, kakor ga je ljudska oblast izvajala v preteklih letih, je imel mnogo dobrih strani. Predvsem je kmete navadil sodelovati z državo, dal jim je možnost, da so se usmerili v pridelovanje tistih rastlin, za katere so potem zatrdno našli v državi kupca itd. Plan je med kmeti pospeševal smisel za skupnost in to je bila prav gotovo ena izmed njegovih najboljših strani. Na drugi strani pa je imel ta način planiranja setve tudi precej šibkosti. Pogosto se je dogajalo, da kmet setvenega plana ni dobil v roke pravočasno. Pri delitvi planov na posamezne kmete so številni krajevni ljudski odbori hote ali nehote grešili, kar je imelo potem pri odkupu navadno posledice. Tako planiranje je preko mere pospeševalo birokracijo, posebno še, ker je bilo treba pozneje uspehe izpolnjenega setvenega plana po dvakrat, trikrat pregledati. Razen tega je setveni plan, sestavljen na podlagi površin, ki jih je moral kmet posejati, brez potrebe kmete utesnjeval.

Ljudska oblast je vse te dobre in slabe strani setvenega planiranja videla. V želji, da dobre strani sodelovanja države in kmeta ohrani, kar je za redno preskrbo vsega delovnega ljudstva tudi nujno potrebno, hkati pa, da slabe strani odpravi, se je odločila, da stari način setvenega planiranja opusti. V bodoče ne bo več oblast kmetom sestavljala setvenih planov, temveč si bodo kmetje lahko sami že pred začetkom jesenske setve napravili načrt, kaj in koliko bodo sejali na svojih njivah.

Prepričani smo, da bodo vsi pošteni kmetje to spremembo toplo pozdravili. To tem bolj, ker jih bo novi način močno sprostil in jim dal možnost, da bodo svobodneje sejali, kar jim bo po volji. Kako bo to šlo? — Oblasti so na podlagi odkupov in ugotovljenih donosov v preteklih letih izračunale, kakšne tržne presežke lahko pričakujemo od našega kmetijstva. Na podlagi teh ugotovitev so vsi okraji dobili — pri čemer se je upoštevalo tudi mnenje okrajev samih — seznam količin posameznih najvažnejših pridelkov, ki jih morajo prihodnje leto odkupiti. Te količine se bodo sedaj porazdelile na vsa tista posestva, ki so imele v preteklih letih tržne presežke, ali pa jih bodo zaradi kakršnih koli sprememb morda imela v novem gospodarskem letu. To bo naloga okrajnih, prav posebno pa še krajevnih ljudskih odborov. Zlasti slednji se bodo morali tega dela zelo vestno lotiti, da bodo točno ugotovili, katera gospodarstva imajo tržne presežke, katera pa jih nimajo. Pri tem se bo treba še v naprej boriti za odkrivanje zatajevanih površin, za ponovno obdelavo opuščenih njiv itd.

Naj hkrati povemo, da se letos preučuje vprašanje tržnih presežkov zelo stvarno in pravično. Druga leta se je višina donosov, ki naj jih bi bila dosegla posamezna gospodarstva, raje navijala navzgor kakor navzdol. Letos imajo vsi odbori naročilo, naj pri ugotavljanju tržnih presežkov upoštevajo donose preteklih let in za izračunanje tržnega presežka vzamejo sredino med večletnim povprečjem donosov in najboljšim donosom. Če je na primer kakšno gospodarstvo doseglo prvo leto 12 stotov pšenice na ha, drugo leto 14, tretje leto pa 16, je imel večletni povprečni donos 14 stotov na ha. Najboljši pa je bil 16 stotov, Sredina, ki bo sedaj temelj za računanje tržnih presežkov, med 14 in 16 pa je 15 stotov. Tržni presežki se bodo torej računali tako, da jih bo vsako gospodarstvo tudi res lahko doseglo.

Do prvega septembra bodo vsa kmečka gospodarstva, za katere je ugotovljeno, da imajo tržne presežke, dobila obvestilo, koliko teh bodo prihodnje leto prodala državi. Vsak kmet bo tako zvedel, da bo pri odkupu prihodnjega leta dal toliko pšenice, toliko krompirja, toliko industrijskih rastlin itd. In to bo tudi vse! Odslej bo popolnoma njemu na voljo, koliko bo na primer posejal pšenice, ali 1 ha ali 1.5 ha. Če se bo boril za višji donos in bo pridelal, kolikor bo potreboval zase in za oddajo že na 1 ha, jo bo lahko posejal samo toliko. Nihče mu ne bo več predpisoval, da jo mora posejati 1.5 ha. Enako velja za druge pridelke. Najvažneje je, da ustvari tiste tržne presežke, ki jih bo država prihodnje leto terjala od njega drugo pa je njegova stvar. Tako bo imel večjo svobodo in bo pri svojih računih in načrtih tudi laže upošteval razne težave, kakor so pomanjkanje delovne sile, gnoja, pa tudi višje ali nižje prodajne cene itd.

Razumljivo je, da se bodo pri vsem tem upoštevale že udomačene navade. Tako se bo lan za vlakno odkupoval v grosupeljskem okraju in nekje drugje, sladkorna pesa se bo odkupovala na Dravskem in Murskem polju, hmelj v Savinjski dolini itd. Novo je samo to, da je ta načrt računal s precejšnjim zmanjšanjem površin, ki so posejane z žitom, in z ustrezajočim povišanjem površin, posejanih z vrtninami (med temi je tudi krompir) in krmnimi rastlinami. Računalo se je s preusmeritvijo proizvodnje gospodarstev, ki imajo tržne presežke, v okolici mest in industrijskih krajev, ki bodo pridelovala več vrtnin in zelenjave za trge, zato pa jim bodo odkupi žita in industrijskih rastlin znižani. To bo prišlo do veljave tudi v tistih predelih primorske oblasti, ki imajo najugodnejše pogoje za pridelovanje vrtnin. —zg.

Skupina koroških mladincev in mladink v družbi z dvema mladima zastopnikoma črnega rodu, ki prav rada zahajata v koroško brigado na prijateljske pomenke. Z gradbišča študentskega mesta v Zagrebu

STRNIŠČE PREVZEMA *danes* UPRAVNI ODBOR

Strnišče, 18. avgusta. — (po telefonu). Z zelenjem okrašen vhod v tovarno glinice in aluminija v Strnišču in velika parola »Tovarno delavcem«, vse to je že na zunaj pokazalo, da je napočil zgodovinski dan, ko bo eden največjih objektov petletke prešel v last in upravljanje delavcev. To je bil zunanji videz te slavnosti, medtem ko je znotraj tovarne tekmovalo v čast tega dne 27 proizvodnih brigad za največji delavni uspeh. Kmalu po osmi uri se je zbral v sindikalni dvorani delavski svet k svojemu najpomembnejšemu sestanku.

Predsednik delavskega sveta Marjan Berlik je uvodoma poudaril važnost novega zakona in odgovorne naloge, ki so s tem zaupane našemu delavnemu človeku. Za njim je direktor podjetja Viktor Stopar podal svetu pregled o dosedanjem delu podjetja, ter analiziral uspehe in pomanjkljivosti, ki so spremljale delo in gradnje naše največje industrije. Pri obravnavanju plana investicij je omenil kritično stanje, ki je nastalo leta 1948 zaradi odpovedi dobav iz Madžarske, ki nam je od plačanih 380 milijonov dinarjev poslala le za 148 milijonov dinarjev materiala. Vendar je kljub tem težavam kolektivu uspelo zmanjšati uvoz za skoraj 2 milijona deviznih dolarjev, ker bodo preko 3 tisoč ton opreme na novo tovarno napravili doma. Poleg tega so izdelali domači strokovnjaki še načrt za proizvodnjo raznih potrebščin v elektrolizi, katere bodo izdelovali v tovarni Rade Končar in »Elektromontaža«. S tem bo skupnosti prihranjeno preko pol milijona švicarskih frankov deviz. V diskusiji so obravnavali še vrsto drugih problemov iz Strnišča, zlasti vprašanje zmanjšanja administrativnega kadra, izboljšanje organizacije dela in delovne discipline kar si je novoizvoljeni upravni odbor tudi zadal kot svojo prvo nalogo.

S tajnimi volitvami so nato člani delovnega sveta zaupali vodstvo svojega podjetja najboljšim delavcem. Izbrali so 8 članski upravni odbor, ki ima v svoji sredi 5 kratnega udarnika Stanka Borovška, 6 kratnega udarnika Antona Kokolja in druge prvoborce za plan.

Ob zaključku slavnostnega sestanka so poslali pozdravno resolucijo CK KPJ, v kateri obljubljajo, da se bodo pokazali vredne velikega zaupanja, ki jim je bilo izkazano z novim zakonom. Jutri dopoldne bo predaja in prevzem uprave, nakar bo ves kolektiv praznoval ta dogodek z obsežnim kulturno-umetniškim sporedom.

PO VELIKEM GRADBIŠČU ZNANSTVENIH INSTITUTOV

med Tržaško cesto in Gradaščico

Če vprašaš vsevednega Ljubljančana, kaj grade, ali zakaj spet rijejo v zemljo tam doli za Mirjem, boš težko dobil odgovor.

Ob Tržaški cesti ter dalje proti Mestnemu logu raste in se vse bolj širi univerzitetni del mesta. Visoko iznad temeljev se je od spomladi dvignila vrsta mogočnih znanstvenih in univerzitetnih institutov. Prostrani, napol zazidani svet med Tržaško cesto in Gradaščico, kjer delajo delavci Splošnega stavbnega podjetja iz Ljubljane, nudi vsak dan drugačno podobo. Tu neprestano grade, odmerjajo in količijo svet za nove prostorne delavnice naših strokovnjakov.

Graditelji presegajo plan, čeprav prihaja dnevno precej delovne sile od daleč, iz litijskega konca in daljnje ljubljanske okolice. V juliju so na tej drugi sekciji Splošnega gradbenega podjetja, presegli mesečni plan za 7%. Kolektiv na gradbišču za Mirjem, ki gradi 20 velikih in malih objektov bo prav danes že drugič prejel prehodno zastavico, ker je tudi pretekli mesec dosegel najboljše uspehe v podjetju.

Tik ob Tržaški cesti so graditelji **zveznega instituta za električno gospodarstvo** opravili veliko delo, saj so doslej izvršili nad 5200 kubičnih metrov izkopa, te dni pa bodo že začeli betonirati tudi betonsko ploščo nad prvim nadstropjem 85 m dolge in 16 m široke zgradbe zveznega električnega instituta, ki jo bodo verjetno dvignili še za 2 nadstropji. V predelu med Tržaško cesto, med Marmontovo, Hajdrihovo in Jadransko ulico bodo imeli naši strokovnjaki za elektrogospodarstvo svoje delovne prostore v znanstvenih delavnicah, v 5 velikih laboratorijih za raziskovanja, v risalnicah in čitalnicah, skratka imeli bodo vse možnosti za plodno znanstveno in raziskovalno delo. Blizu glavne zgradbe instituta za električno gospodarstvo, ki bo imel tudi svoj visokonapetostni laboratorij, je že pod streho, prostorna reprezentativna predavalnica za 300 obiskovalcev. V tem institutu bodo domači strokovnjaki raziskovali prenašanje električne energije na velike daljave, možnosti gradnje daljnovodov in celo vrsto električnih strojev in naprav, ki jih že izdeluje ali jih bo izdelovala domača industrija.

Poleg predavalnice, ki leži nedaleč od glavne zgradbe tega instituta, bodo najbrže že letos začeli graditi tudi **univerzitetni institut za močni električni tok.** V bližini med vilami je letos zrasla tudi lična štiristanovanjska hiša — prvi dom za strokovnjake instituta za električno gospodarstvo, ki bodo z najmodernejšimi sredstvi delali za napredek naše elektroindustrije in za našo elektrifikacijo.

V bližini vodogradbenega instituta grade delavci Splošnega stavbnega podjetja znanstveni kemični institut; del tega velikega instituta vidimo na sliki

Z vodjem vseh gradbišč tehnikom Tonetom Smolejem, ki ga dobiš na gradbiščih zgodaj zjutraj ali pozno zvečer, smo prišli do znanstvenega **fizikalnega instituta** ob Gradaščici. Ta institut so delavci Splošnega stavbnega podjetja že začeli pokrivati. Fizikalni institut gradimo v prvi vrsti za proučevanje jedrske in velemolekulske fizike, torej za raziskovanje materije in fizikalnih lastnosti posebnih snovi, med katere spadajo tudi posebno važne plastične mase. Znanstveni fizikalni institut bo opremljen z napravami za rentgensko preizkušanje materiala, ki se vse bolj uveljavlja posebno v težki industriji. Osem, 4 do 6 stanovanjskih hiš za znanstvene delavce institutov bodo letos začeli graditi blizu fizikalnega instituta v smeri proti Brinju, osem stanovanjskih hiš, ki bo vsaka imela 4 do 6 stanovanj.

Za novim kolezijskim kopališčem, ob vodogradbenem institutu, ki so ga po osvoboditvi zgradili prav tako delavci Splošnega stavbnega podjetja, so zgradili in že pokrivajo tudi **znanstveni kemični institut.** Ta institut ima namen omogočiti vsa potrebna znanstvena raziskovanja. Da bo mogoče čim prej uporabiti izsledke iz teh laboratorijev v industrijski proizvodnji, grade še posebno industrijsko dvorano s stranskimi prostori, v kateri bodo znanstveniki instituta v polindustrijskih razmerah opravljali poskuse, ki bodo zaključeni in dognani v laboratorijih.

Razen novega metalurškega instituta v Marmontovi ulici in drugih deloma že pred vojno zgrajenih univerzitetnih institutov ob Aškerčevi cesti: rudarskega, strojnega in univerzitetnega kemičnega instituta, so med Gradaščico in Marmontovo ulico začeli graditi bodoči **univerzitetni institut za šibki tok.** Na Mirju bodo zgradili univerzitetni prirodoslovno-matematični institut nasproti Tehniške srednje šole in humanistični institut za Emonsko cesto. V univerzitetnem kemičnem institutu, v zgradbi, za katero so mnogi Ljubljančani mislili, da je sploh ne grade več, ker se menda »pogreza«, so v zadnjem času obnovili gradbena dela in vzidali okoli 15 ton raznih cevi.

Neumorni graditelji univerzitetnih in znanstvenih institutov bodo danes proglasili iz svojih vrst 39 udarnikov; med njimi je 7 delavcev, ki že delajo za drugo petletko.

V LJUBLJANI VODI XVIII. TEREN

Člani vpisne komisije in aktivisti terena 18. (Poljane) so se doslej v akciji za vpis ljudskega posojila najbolj izkazali med vsemi tereni mesta Ljubljane. Na področju terena so že zbrali za 610.000 din obveznosti pri podjetjih in ustanovah, gospodinje in drugi prebivalci pa so priglasili 68.500 dinarjev.

V Zrenjaninu raste gigant živilske industrije

Ob veliki tovarni sladkorja v Zrenjaninu so lani začeli graditi prve objekte bodočega velikega kombinata za predelavo poljskih pridelkov, predvsem za pridobivanje škroba. Po raznovrstnosti prizvodnje in tehnični ureditvi bo kombinat v Zrenjaninu eno od največjih podjetij te vrste v Evropi. Vsi obrati kombinata bodo najsodobneje opremljeni. V okviru kombinata gradijo tudi veliko termoelektrarno, ki bo dajala električno energijo in paro za obratne potrebe kombinata. Od letne proizvodnje 35 milijonov kilovatnih ur bo ta elektrarna lahko oddajala precej električne energije tudi drugim potrošnikom v Banatu.

V tovarni strojev za živilsko in kemično industrijo »Jedinstvo« v Zagrebu ter v tovarni mlinskih strojev v Stupniku pri Zagrebu so že začeli izdelovati specialne stroje za opremo posameznih obratov kombinata v Zrenjaninu. Poleg obratnih naprav gradijo velik silos, ki bo lahko sprejel več desettisoč ton žita, predvsem koruze, ki bo glavna surovina za pridobivanje škroba.

Lega novega velikega kombinata sredi najbolj žitorodnega dela Vojvodine je zelo primerna, zlasi ker ima Zrenjanin dobre prometne zveze. Leži ob križišču važnih železniških prog, ob plovni repi Begej in ob avtocesti Beograd-Zrenjanin.

V tovarni bodo iz škroba, ki bo njen poglavitni proizvod, pridobivali tudi kristalno glikozo (grozdni sladkor). To je posebna vrsta sladkorja, ki se enako uporablja kakor sladkor iz sladkorne pese, v veliki meri pa se uporablja pri izdelovanju marmelade, likerjev, bonbonov itd. Iz 100 kg koruze bodo v kombinatu lahko pridobili okrog 40 kg glikoznega sladkorja. Tako bomo povečali našo proizvodnjo sladkorja za najmanj 10%. Način proizvodnje kristalne glikoze sedaj preučujejo v znanstvenih laboratorijih kombinata, kjer bodo tudi stalno spremljali in kontrolirali potek proizvodnje in kakovost izdelkov.

Zagrebški obrtniki bodo vpisali 12 milijonov dinarjev

Akcija za vpis ljudskega posojila med zagrebškimi obrtniki je pokazala prve pomembnejše uspehe. Obrtniki so imeli v okviru svojih organizacij ponovne sestanke in konference po skupinah. Določili so 15 vpisnih mest za obrtnike in posebno vpisno mesto pri Obrtni zbornici. Po dosedanjih priglasitvah računajo, da bodo vpisali za najmanj 12 milijonov din ljudskega posojila.

ZAČETEK GRADNJE VELIKE DOLINSKE PREGRADE NA NERETVI

Na gradbišču naše največje hidrocentrale Jablanica-Rama, kjer so v glavnem že končali gradnjo velike podzemeljske strojnice, dovodnega rova in vodostana, so začeli graditi najvažnejši in največji objekt — 80 m visoko dolinsko pregrado, ki bo zaprla pot Neretvi, da se bo zbrala voda v 35 km dolgem jezeru. Na gradbišču dolinske pregrade delajo podnevi in ponoči v treh izmenah. Iz granitnih sten pobočja Prenja na eni strani in Cvrsnice na drugi strani so že izkopali okrog 30.000 kubikov materiala, da se bo betonska pregrada lahko dobro naslonila na pobočje. Sedaj tudi že kopljejo temelje za pregrado. Material dviga 36 m visok žerjav, ki prenese na dan do 300 vagončkov materiala. V kratkem bo montiran še drug tak žerjav. Na dnu reke bodo izkopali ves material do žive granitne skale, da bodo temelji pregrade zdržali vso težo in pritisk.

Sedaj gradijo velik obrat za mešanje betona, nadalje silose za gramoz in cement, v bližini Jablanice pa odpirajo gramoznico, od koder bodo dovažali po posebni 4 in pol km dolgi železniški progi gramoz do gradbišča pregrade. Ko bodo končali z izkopom in izvršili vsa pripravljalna dela, se bo začelo betoniranje pregrade, v katero bo treba vgraditi 300.000 kubičnih metrov betona. Dolinska pregrada bo imela še na vrhu takšno širino, da bodo po njej speljali moderno avtomobilsko cesto Sarajevo—Dubrovnik.

Da bodo dela pri gradnji pregrade čim bolj napredovala, bodo na gradbišču pomagale mladinske delovne brigade iz Bosne in Hercegovine. Do zime bo delalo stalno po 1000 mladincev. Prve mladinske brigade so te dni prispele na gradbišče.

S tekmo *med vpisnimi komisijami bodo v kočevskem okraju* popravili zamujeno

Da bi se priprave za vpis ljudskega posojila v kočevskem okraju poživile, so posamezne krajevne komisije, ki so že pokazale večjo delavnost, napovedale tekmovanje drugim krajevnim vpisnim komisijam. Tako je Kočevje napovedalo tekmovanje vsem komisijam v ribniškem sektorju, Banja Loka Fari, rudniška vpisna komisija komisiji Tekstilane itd. Prvi del tega tekmovanja bo zaključen 20. t. m., ko bodo ugotovili, kdo je prvi in najbolje izvedel in zaključil priprave za vpis ljudskega posojila.

Ob tej napovedi tekmovanja je upati, da se bo delavnost komisij in aktivistov v kočevskem okraju le premaknila z zelene mize. V mnogih krajevnih komisijah so doslej le malo storili. Nikakor se ne da upravičiti, da v okraju do srede preteklega tedna še niso imeli postavljenih 15 krajevnih vpisnih komisij, čeprav je do začetka vpisovanja le še malo časa. Krivdo nosijo aktivisti, ki svojo odgovorno nalogo opravljajo malomarno in se tudi ne udeležujejo posvetovalnih konferenc okrajne vpisne komisije. Spričo slabega dosedanjega dela se ne smemo čuditi, če doslej v okraju še niso dosegli več obveznosti kakor za poldrugi milijon dinarjev. Pa še pri tej vsoti prednjačijo pasivni kraji, kakor Osilnica, Papeži, Morava, Mozelj in Kočevska Reka, medtem ko so bogatejši predeli okraja, kakor Dolenja vas, Ribnica, Zamoške in Sodražica doslej priglasili le razmeroma majhne vsote. Pretežni del doslej sprejetih obveznosti, to je 900.000 din, pa odpade na podjetja in ustanove v Kočevju. Razen tega je kolektiv državnega posestva v Stari cerkvi priglasil 76.000 din, sama vpisna komisija v Mozlju se je zavezala za 30.000 din, člani Ljudske milice pa bodo dali 17.000 din in obljubljajo, da bodo vsoto še povečali.

Kakor rečeno, so dosedaj priprave najslabše v premožnejših vaseh, kakor v Ribniški dolini. Tam, kjer je največ denarja, je tudi največ praznih izgovorov. V Dolenji vasi, ki bi lahko dosegla prvo mesto v okraju se okorelo oklepajo izgovora z davki, podobno tudi v sosednih bogatih vaseh. V Zamostecu se je odzvala samo mladina, ki je obljubila vpisati 8000 din, vpisna komisija pa se še do danes »ni utegnila« sestati, kaj še, da bi člani obiskali kmete. Ali se bodo sedaj, ko smo tik pred začetkom vpisovanja, vendar zganile vpisne komisije, ali se bodo zganili aktivisti, da obiščejo te kmete?

»POSOJAM DENAR ZA BLAGOR LJUDSTVA!«

Na prvem plenumu okrajnega odbora Zveze vojaških vojnih invalidov ljutomerskega okraja so imeli tudi živo razpravo o ljudskem posojilu. Tovariš Janez Banovec, kapetan JA, 80% invalid iz NOB, je izjavil: **»Vpisal bom 10.000 din ljudskega posojila, ker se zavedam, da bom ta denar vložil za skupnost naše socialistične domovine in bom s tem vnovič potrdil svojo pripravljenost žrtvovati vse za izpolnitev petletnega plana.«** — Lepo se je izkazal tudi tov. Jože Novak 80% invalid iz prve svetovne vojne, ki pravi: »Za prvo posojilo sem vpisal 5000 din. Tudi za to posojilo bom dal 5000 din. V stari Jugoslaviji so šla posojila v žepe takratnim ministrom, medtem, ko danes posojam denar za blagor ljudstva.«

Cestna pošta - najboljša v državi

Poročali smo, da je med odlikovanimi prejela pošta Celje zvezno prehodno zastavo kot najboljša pošta v naši državi. Delovni kolektiv celjske pošte si je to visoko priznanje zaslužil že drugič.

Z reorganizacijo dela in s stalnim tekmovanjem je kolektivu te pošte uspelo izpolniti plan v prvem polletju s 115%. V odpravnem oddelku so v prvem polletju odpravili skoraj poldrug milijon poštnih pošiljk, to je za 23% več kakor v lanskem polletju. Izpolnitev te velike naloge so uslužbenci dosegli z velikimi napori navzlic zastareli ureditvi celjske pošte in neprikladni odaljenosti pošte od nje. Najboljša sta v tem oddelku Franc Stoklas in Anton Kolar. Brzojavni promet se je od lani povečal za 9%. Tu sta najboljši Majda Jelen in Anica Sorčan, ki oddajata slepo po desetprstnem sistemu. V krajevni telefonski centrali je promet narasel za 19%. Telefonistke se z velikim naporom trudijo ustreči vsem željam na stari ročni centrali, ki ne ustreza potrebam prometa. Med njimi je najboljša Anica Bucej. Medkrajevni telefonski promet se je povečal celo za 35% in ga telefonistke obvladajo s preseganjem norme za 30 in še več odstotkov. Povprečno imajo na enem aparatu vključenih 7 do 11 linij in navzlic temu dosežejo dobro izkoriščenost linij. Kako težko je delo pri medkrajevnem telefonskem prometu, vedo najbolje Dragomira Zajc, Marija Ropotar in Elica Ropotar.

Velik delež pri skupnem uspehu imajo tudi pismonoše, ki prehodijo dnevno 166 km. Med njimi se najbolj odlikujeta Ivan Šest in Marija Ljubič. Kolektiv celjske pošte je dosegel tako lepe uspehe ob tesnem sodelovanju partijske in sindikalne organizacije ter uprave, s stalnim dviganjem ideološke razgledanosti in strokovnega znanja ter z delovnimi posvetovanji, kjer sproti proučujejo vsako morebitno napako.

VIETNAMSKI MLADINCI BODO ŠIRILI RESNICO O JUGOSLAVIJI

Devet vietnamskih mladincev, ki so sodelovali pri graditvi študentskega naselja v Zagrebu je obiskalo CK Ljudske mladine Jugoslavije. Pripovedovali so o težavah, ki so jih imeli pri potovanju v našo državo. V Franciji, kjer so študirali, so jih hoteli odvrniti od potovanja naprej informbirojski agenti, težave pa so jim delale tudi oblasti. Obljubili so, da bodo razširjali resnico o Jugoslaviji povsod, kamor bodo prišli.

Petrinja — novo hrvatsko mesto

Predsedij sabora LR Hrvatske je za novo hrvatsko mesto razglasil Petrinjo, ki je po osvoboditvi središče gospodarsko zelo močnega in naprednega kraja. V Petrinji je že 9 večjih gospodarskih podjetij. Mestni ljudski odbor Petrinje je na svoji prvi slavnostni seji izvolil predsednika vlade LR Hrvatske dr. Bakariča za častnega meščana

Obnavljanje fresk iz XIII. stoletja v Ohridu

Zavod za varstvo kulturnih in zgodovinskih spomenikov Makedonije bo obnovil po svojih strokovnjakih znamenite stare freske v cerkvi sv. Klimenta v Ohridu. Te freske so iz zadnjih desetletij XIII. stoletja ter zelo značilne za renesančno umetnost.

V avtokaroseriji Maribor bodo prešli z lesenih na jeklene konstrukcije

Zahvaljujoč naporom vsega kolektiva, izboljšujejo v Tovarni avtobusnih karoserij v Mariboru iz dneva v dan svoje izdelke. Kolektiv je pričel z delom na karoseriji jeklene konstrukcije, ki je za 25% lažja od do sedaj uporabljene lesene. Tudi rok izdelave se bo skrajšal, čim bodo dobili potrebne stroje.

Karoserije te tovarne so izpopolnjene z mnogimi navatorstvi. Pri tem ima mnogo zaslug tov. Klampfer Alfonz, ki je po lastni zamisli izdelal avtomatične priprave na oknih. Serija avtobusov, ki jih tovarna dokončuje, se odlikuje po tem, da se lahko vsako vozilo takoj preuredi v sanitetni avto z ležišči.

Izven plana dela kolektiv na avtobusu, ki je namenjen za zagrebški velesejem. Sasija avtobusa je Pionirtrambus. Ima 32 sedežev.

Kolektiv tovarne se je obvezal, da bo izvršil plan do 29. novembra, kar mu bo nedvomno uspelo, saj je izvršil tudi polletni plan 42 dni pred rokom.

Južnokorejska vlada se bo preselila v Fusan

Severnokorejske čete napredujejo kljub močnemu odporu ameriških in južnokorejskih čet

Tokio, 18. avg. (AFP) Južnokorejska vlada je sklenila premestiti svoj sedež iz začasne prestolnice Tegu v Fusan. Hkrati je bilo sklenjeno, da se evakuira civilno prebivalstvo iz Teguja.

Poročilo severnokorejskega glavnega stana pravi, **da severnokorejske sile še dalje napredujejo na vseh frontah kljub močnemu odporu ameriških sil in ostankov poraženih južnokorejskih čet.**

Na južni obali zadajajo severnokorejske sile hude udarce glavnini ameriške XXV. divizije, ki je pripravljala protiofenzivo ob podpori tankov in pomorske pehote. V bojih na tem območju so ameriške sile od 2. do 19. avgusta izgubile 5000 mož. Severnokorejske čete so ujele 1000 mož in zaplenile velike količine vojaškega materiala, med drugim tudi 29 težkih tankov, 50 topov po 155 mm, 24 topov po 105 mm, 7 topov po 56 mm, 40 minometov, 32 kosov raketnega orožja, 7 puškomitraljezov, 30 protiletalskih strojnic, 40 mašink, 2000 pehotnih pušk, 400 avtomobilov in 2 metalca plamenov.

Na vzhodni obali severnokorejske enote še zmeraj napredujejo in so zavrnile ameriške in južnokorejske protinapade. Na drugih delih fronte se boji nadaljujejo.

Današnje jutranje poročilo ameriškega glavnega stana pravi, da so **hudi boji severovzhodno od Vegvana na sektorju, ki ga drži prva južnokorejska divizija.** Severnokorejske sile so napredovale približno 800 m na cesti, ki vodi od Čijangčona proti jugu, vendar pa se je ameriškim edinicam posrečilo, da so s protinapadom zopet dobile izgubljeno ozemlje. **Severnokorejske sile pritiskajo na zavoju reke Naktong pri Sondžongu.** Enote VI. južnokorejske divizije poročajo, da so izgubile stik s sovražnikovimi četami južno od Kunvija. Na tem delu fronte so letalske sile Združenih narodov prizadejale severnokorejskim četam hude izgube. Stiriindvajseta ameriška pehotna divizija je včeraj uspešno napadla mostišče zahodno od Jongsana. Davi ob zori so ameriške sile ponovile napad na to mostišče, ker se severno korejske čete na tem delu fronte zelo močno upirajo. **Severnokorejske sile so izvršile napad na sektor, na katerem operira prva ameriška konjeniška divizija, ki je bila prisiljena zapustiti položaje na hribčkih. Enote južnokorejske divizije »Kapitol« so nadaljevale napredovanje in zavzele visoko planoto južno od Kidžija. Na južni fronti so druge enote te divizije nadaljevale svoje napredovanje proti jugu.**

Letala ameriške skupine so izvršila hude napade na cilje severno od 38. vzporednika in uničila tovarno lokomotiv in skladišče goriva severno od Vegvana. Enote V. letalske armade in mornariški lovci so napravili 213 poletov.

Po podatkih, ki jih je dal predstavnik ameriške mornarice, je bilo od začetka vojne prepeljanih iz ZDA v Južno Korejo več kot 40.000 vojakov. Razen tega so prepeljali nad 150.000 ton tovora in **več kot dva milijona** sodov bencina.

Reuter prenaša poročilo ameriške mornarice, da so danes zavezniške vojne ladje križarile v Japonskem morju ob korejski obali in bombardirale obalne cilje na vzhodni korejski obali severno od 40. vzporednika. Poročilo prav tako navaja podrobnosti **o rešitvi obkoljenih južnokorejskih čet na področju Jongdok—Pohang, ki so bile odrezane zaradi prodora severnokorejskih čet k letališču Pohang.**

Najnovejše vesti z bojišča

Tokio, 18. avgusta. V poročilu glavnega štaba osme armade je rečeno, da so južnokorejske enote na vzhodnem delu korejske fronte **znova zasedle Pohang in Kidži** ki so ju zavzele prejšnji teden severnokorejske sile. **Južnokorejske enote so se na severnem delu fronte severno od Vegvana uspešno uprle prodiranju 30.000 severnokorejskih vojakov proti Teguju.** V poročilu United Pressa s fronte je rečeno, da so **enote 24. ameriške divizije in 1. brigade mornariške pehote popolnoma razbile največje severnokorejsko mostišče ob južnem zavoju reke Nektong in pognale v beg čez reko enote IV. severnokorejske divizije.**

V večernem poročilu severnokorejskega poveljstva, ki ga prenaša agencija Frence Presse, je rečeno, da **enote ljudske vojske odbijajo na vseh frontah srdite protinapade ameriških in južnokorejskih čet.** Enote ljudske vojske, ki napredujejo na področju južne obale polotoka, so zadale hude izgube ameriški 25. diviziji. Na vzhodni obali so severnokorejske enote zlomile številne protinapade sovražnika in nadaljujejo ofenzivo.

V poročilu Mac Arthurjevega zadnjega štaba o letalskih operacijah na Koreji, ki jih prenaša United Press, je rečeno, da so izvedle ameriške bojne ladje in bombniki včeraj 500 poletov in bombardirale ter obstreljevale s strojnicami severnokorejske postojanke in koncentracije čet na vsej fronti.

Washington, 18. avgusta: Predstavnik ameriškega ministrstva za obrambo je nocoj izjavil, kakor poroča United Press,, da so sile OZN v Koreji v glavnem gospodar položaja na vsej korejski fronti in da je začel severnokorejski pritisk popuščati na vseh odsekih. Predstavnik je dodal, da so na področju Pohanga izkrcali tretjo južnokorejsko divizijo, ki je bila umaknjena z odseka pri Jangdoku.

Mac Arthur zahteva hitrejšo in izdatnejšo pomoč od OZN

Lake Success, 18. avg. (Tanjug). V poročilu, ki ga je poslal Varnostnemu svetu o vojni na Koreji za čas od 20. do 31. julija, ugotavlja Mac Arthur, »da v sedanjem razdobju ne moremo govoriti o najsijajnejšem sodelovanju različnih narodnosti, ki sestavljajo oborožene sile Združenih narodov.« Sedaj se bore v Koreji samo ameriške in preosnovane južnokorejske oborožene kopne sile, dočim so ZDA, Velika Britanija, Kanada, Avstralija, Nizozemska, Francija in Nova Zelandija poslale na korejsko bojišče tudi pomorske sile. Mac Arthur ugotavlja, da tudi letalskih ni poslalo zadostno število držav, članic OZN, in izraža upanje, da se bodo Združeni narodi lotili hitrega ustanavljanja oboroženih sil OZN in jih brez odlašanja poslali v Korejo.

Poročilo ugotavlja na koncu, da je »fanatična odločnost sovražnih sil dala vsej vojni v Koreji značaj velike bitke, v kateri se sile Združenih narodov sijajno drže.«

Ostavka grške vlade

Atene, 18. avgusta: Reuter poroča da je predsednik grške vlade Nikolas Plastiras po ostavki sedmih liberalnih ministrov podal danes ostavko celotne vlade. Grški kralj Pavel je sprejel ostavko vlade in poveril mandat za sestavo nove vlade voditelju liberalne stranke Sofoklesu Venizelosu, ki razpolaga s 63 poslanskimi mesti v parlamentu.

Johnson zahteva splošno vojaško obveznost

New York, 18. avg. (Tanjug) Ameriški minister za narodno obrambo Louis Johnson je predložil kongresu ZDA zakonski načrt o uvedbi splošne vojaške obveznosti v ZDA. V pismu, ki ga je poslal predsedniku senatnega odbora za oborožene sile, pravi Johnson, da so dogodki na Koreji še bolj poudarili dejstvo, da je splošna vojaška obveznost bistveni sestavni del v sistemu narodne obrambe.

Zakon o registraciji komunistov v ZDA

Washington, 18. avg. (AFP) Sodna komisija senata je sprejela z 9 glasovi proti 3 zakonski osnutek o popisu vseh komunistov in organizacij, v katerih so komunisti. S tem zakonom bodo prepovedali vse skupine, katerih smoter je »strmoglavljenje vlade z nasilnimi sredstvi«.

Sovjetski izvoz mangana in kroma v Ameriko

Washington, 18. avg. (Un. Pr.) — Trgovinsko ministrstvo je sporočilo danes, da je začela ZSSR znova izvažati v ZDA strateško važni rudi mangan in krom. Ministrstvo nadalje sporoča, da je dosegel sovjetski izvoz redkih rud v ZDA v juniju znesek 600.000 dolarjev, skupna vrednost sovjetskega izvoza v istem mesecu 3 milijone dolarjev. Amerika je izvozila v ZSSR in druge vzhodnoevropske države v juniju za 9,800.000 dolarjev blaga. Od tega je odšlo za nekaj manj kot 50.000 dolarjev blaga v ZSSR.

Ostavka treh poljskih diplomatov v Washingtonu

Washington, 18. avg. (Un. Pr.) V krogih zunanjega ministrstva potrjujejo, da so trije člani poljskega veleposlaništva v Washingtonu podali ostavko in sicer: Zoltowski, finančni svetnik poslaništva, svetnik Rogozinski in drugi tajnik Nižinski. Vsi trije so prosili za zavetišče v ZDA, ker jim je poljska vlada ukazala, naj se vrnejo v Varšavo. V poljskem veleposlaništvu sta sedaj samo še dva diplomatska predstavnika.

Neurje v Italiji zahtevalo 20 človeških žrtev

Rim, 18. avg. (Tanjug) Pri včerajšnjih in današnjih vremenskih nezgodah je v Italiji izgubilo življenje 20 ljudi. Najhujše neurje je bilo danes na področju Turina, kjer je bilo 11 človeških žrtev. Zaradi slabega vremena je iztiril neki vlak, ena lokomotiva na železniški postaji v Turinu pa se je vnela.

Ker se je utrgal oblak, je nastal požar v neki majhni tovarni v Messini. 9 delavcev je postalo žrtev eksplozije. Velika gmotna škoda je nastala zaradi orkana in ciklonov tudi na področju Neaplja.

SEJA NESTALNIH ČLANOV VARNOSTNEGA SVETA

Lake Success, 18. avgusta: (Reuter) Davi je bila v Lake Successu neuradna seja šestih nestalnih članov VS (Indije, Egipta, Norveške, Jugoslavije, Kube in Ekvadorja). Na seji, ki je bila sklicana na poziv voditelja indijske delegacije Benegala Raut, so izmenjali mnenje v zvezi s predlogom indijskega delegata, stavljenim v ponedeljek v Varnostnem svetu, da bi ustanovili komisijo šestih nestalnih članov Varnostnega sveta, ki bi preučila ukrepe za rešitev korejskega spopada, in izdelala statut o bodočnosti Koreje.

V nekaj vrstah

Bruselj, 18. avg. (AFP.) Parlament je s 107 glasovi (krščanski socialisti) proti 78 glasovom (socialisti komunisti in liberalci) izrekel zaupnico novi homogeni vladi krščanskega socialista Jesna Pholiena.

Pariz, 18. avg. (AFP) Francoska vlada je najela dve posojili pri ameriških bankah v skupnem znesku 225 milijonov dolarjev (okrog 89 milijard frankov). Najvažnejši banki, s katerima je bila sklenjena pogodba o najemu posojila, sta »Chase National Bank« in banka »J. P. Morgan«.

Bombay, 18. avg. (Un. Pr.) Stavka tekstilnih delavcev v Bombayu se je razširila in je zajela 35 od 54 tekstilnih podjetij. 33 oseb je bilo aretiranih, češ da so nahujskali delavce na stavko.

London, 18. avg. (Reuter) Skoda, ki jo je povzročil potres v Gornjem Asamu v Indiji, znaša 769.230 funtov šterlingov. Med potresom je izgubilo življenje 5 oseb, več kot 2000 poslopij pa je porušenih.

MUSLIMANSKE ŽENE SE PREBUJAJO

V zadnjih dneh se vrstijo v Bosni in Hercegovini zborovanja muslimanskih žena, ki se bistveno razlikujejo od prejšnjih zborovanj delovnih kolektivov, na katerih so začeli zahtevati odpravo in prepoved zara in feredže. Delovni kolektivi so govorili v imenu enakopravnosti v socialistični družbi, sedanja zborovanja pa izražajo na najpristnejši način občutke muslimanske žene in matere.

Prvo veliko zborovanje muslimanskih žena je bilo v Derventi, kjer so zborovalke naglašale, da je muslimansko žensko gibanje za družbeno in socialno enakopravnost podprto tudi z dognanji učenega hodže Gizdarovića, ki trdi, da so bila ženska zagrinjala uvedena šele pred nekaj stoletji, medtem ko v islamu pred 13. stoletjem niso bila predpisana. Žene so sprejele na zborovanju resolucijo, v kateri je naglašeno, da ne zahtevajo odprave in prepovedi feredže zato, da bi plesale in veseljačile, temveč zato, ker jih ovira ter jim krati enakopravnost v družbi in tudi pri družbi koristnem delu.

Veliko zborovanje muslimank je bilo tudi v Zenici. Tudi na tem zborovanju so zahtevali, naj republiška ljudska skupščina s posebnim zakonom prepove zar in feredžo. Resolucija ima naslednje značilne poudarke:

Zavedamo se častne dolžnosti, da pravilno vzgajamo svoje otroke. To pa nam ni mogoče, dokler nosimo znamenja sužnosti in podrejenosti. Kako naj muslimanska mati svojemu otroku odpira pota v svet, ko mora sama gledati svet skozi zagrinjalo?

Poudarjeno je tudi, da so zagrinjala muslimanskih žena v Zenici in drugod, kjer se delovni ljudje junaško borijo za novo življenje in boljšo bodočnost, v največjem nasprotju z našo stvarnostjo. Zagrnjene in zakrinkane žene so iz te stvarnosti izločene in vse njihove tvorne sile so omrtvičene.

Na ženskih zborovanjih, zlasti v Zenici in Livnu, so napredne muslimanke opisovale težnje in stremljenja muslimanskega ženstva na način, ki zasluži vso pozornost. Med drugim so naglašale, **da imajo žene velik delež pri sloveči domači umetni obrti. Zaprte v svojem domu, odrezane od sveta, izražajo muslimanske žene svoje hrepenenje v čudovitih motivih na vezeninah, preprogah in drugih izdelkih svojh spretnih rok. Ko toliko lepega ustvarjajo pod jarmom suženjstva nazadnjaških nazorov in predsodkov, ni dvoma, da bi še dosti več ustvarjale v družbeni in socialni enakopravnosti.**

Ženska gibanja predvojnih let v Jugoslaviji so mnogokrat obravnavala ovir in ponižanj polno življenje muslimanskih žena, a tako globoko občuteno in tako nazorno še tega ni nihče izražal in razlagal, kot delajo to zdaj muslimanske žene na svojih zborovanjih.

Iz Bosne in Hercegovine se je zdaj gibanje za osvoboditev muslimanskih žena **razširilo tudi na Crno goro. Prvo veliko zborovanje je bilo v Plevlju,** kjer je predstavništvo muslimanskega prebivalstva vsega okraja zahtevalo, naj tudi Ljudska skupščina LR Črne gore prepove zar in feredžo.

PARTIZANSKI TABOR NA LOKVAH

Okrajni odbor Zveze borcev NOV v Gorici bo priredil 26.-27. avgusta 1950 partizanski tabor v partizanski vasi Lokve (Trnovski gozd), kjer je bil ustanovljen IX. korpus. Spored je: dne 26. avg. zvečer taborjenje pri tabornem ognju, nato kino predstava. Dne 27. avg. zjutraj partizanski marš iz Solkana, taborjenje borcev obisk kraja, kjer je bil ustanovljen IX. korpus, in drugih sosednjih krajev. Popoldne bo zborovanje, oris zgodovinskega napada na Lokve, povorka in odkritje plošče, kjer je padel komandant Iztok, govori, pevski nastop, kolesarske in motorne tekme ter ljudska zabava.

Vabljeni še posebej borci IX. korpusa!

Razgibanost delovnih kolektivov v Celju pri vpisovanju posojila

Celjski delavci in nameščenci se zavedajo, da je ljudsko posojilo močan prispevek k hitrejši izgradnji socialističnega gospodarstva. Zato so na številnih sestankih živahno razpravljali o ljudskem posojilu in se zavezali, da bo vsak dal, kolikor bo največ mogel.

Tako se je delovni kolektiv OZKZ zavezal, da bodo vpisali 486.000 din, delovni kolektiv Tovarne emajlirane posode pa do sedaj za 400.000 din; podjetje za rastlinsko proizvodnjo 183.000, tovarna sadnih sokov 220.000, vojni invalidi pa bodo vpisali 100.000 din. Dosedanja obveznost delovnega kolektiva mestne klavnice je 39.000, MLO slikarstvo 31.500, tovarne perila 30 tisoč dinarjev.

Hercegovska mladina na delovnih akcijah

Pri graditvi industrijskih objektov v Zenici, Goražďu in drugih krajih Bosne in Hercegovine sodeluje nad 1930 članov mladinskih organizacij iz Hercegovine. Ta mladina je ustanovila že 13 brigad. Največ brigadnikov je prišlo iz okrajev Siroki Brijeg in Stolac.

PROSLAVA 8. OBLETNICE »GUBČEVE BRIGADE«

Pripravljalni odbor za proslavo 8. obletnice IV. SNOUB »Matija Gubec« obvešča vse borce, prijatelje in svojce padlih borcev Gubčevcev kakor tudi vse ostale člane Zveze borcev in drugih množičnih organizacij, da bo slovesna proslava obletnice v nedeljo 3. septembra t. l. V MUHABERJU NAD BRSLJINOM v neposredni bližini Novega mesta. Izstopna železniška postaja je Novo mesto. Natančnejši podatki glede programa, prevoza in preskrbe bodo pravočasno javljeni v časopisih in v radiu.

Pripravljalni odbor za proslavo 8. obletnice Gubčeve brigade. — Erjavčeva 21 I, telefon 45-31.

PREGLED DELA ŽENA V OKRAJU MARIBOR OKOLICA

Danes so se žene iz okraja Maribor-okolica pogovorile o svojem preteklem in bodočem delu. Predvsem so pohvalile vaški odbor AFZ v Slivnici, ki je bil še pred dobrim letom med najslabšimi. Žene so pritegnili najrazličnejši tečaji kakor šivalni, pletilni in drugi. Poživile so jih z gospodarskimi in političnimi predavanji ter uspele, da jih je posečalo 35 žena. Živahno delo AFZ v Slivnici se izraža tudi v krajevnem ljudskem odboru, saj žene pridno pomagajo pri vseh gospodarskih akcijah. Podobne uspehe so dosegle še žene v Podvelki, Lovrencu na Pohorju, Framu, Lenartu, na Pragerskem, v Zamarkovi in pri Martinu.

Povsod pa seveda ne gre tako. V 15 vaseh okraja Maribor-okolica sploh se ni odborov AFZ. Prav posebno skrb bo treba v bodoče posvetiti ženam zadružnicam, saj na primer v Sent Petru, eni izmed najmočnejših in najstarejših zadrug okraja Maribor okolica žene še nimajo svoje organizacije. Prav isto naletimo v zadrugi Cirknica, Spodnja Kungota in na državnem posestvu v Plaču.

Žene iz okraja Maribor okolica so se odlikovale pri nabiranju zdravilnih zelišč. V Lovrencu na Pohorju so zbrale 26.000 kg malin, v Ribnici na Pohorju 2000 kg malin in 250 kg raznih zdravilnih zelišč, v Josipdolu 600 kg malin in 67 kg arnike, na Slivnici 16 kg travnega semena in 6 kg zdravilnih zelišč itd.

Ob koncu so se žene pogovorile tudi o ljudskem posojilu. V Ribnici na Pohorju, v Breznu, Podvelki in na Skokah so si na skupnih sestankih zadale obveznosti zase, poleg tega pa pridno agitirajo pri drugih.

Člani novomeške okrajne skupščine bodo vpisali najmanj 200.000 din posojila

Dne 11. avgusta je zasedala v Novem mestu okrajna ljudska skupščina. Med drugim so razpravljali tudi o drugem ljudskem posojilu in pri tem sprejeli skupno obveznost, da bodo samo člani skupščine skupno vpisali najmanj 200.000 din posojila. Čeprav sta prisostvovali zasedanju le dve tretjini članov skupščine, so s sprejetjem posamičnih obveznosti takoj zbrali znesek 126.000 din. Najbolj se je odrezal predsednik kmečke delovne zadruge v Orehovici in član Zveze borcev tov. **Janez Siško,** ki bo dal 8000 din. Predsednik okrajnega ljudskega odbora tov. **Zugelj** bo vpisal 6000 din, prav toliko še tov. Baša, Hlede in več drugih. **Vera Vehovec** iz Zužemberka, partizanska vdova s šestimi otroki, bo dala tisoč din, tov. Rojc iz Suhe Krajine pa bo dal kljub številni družini 1500 din. Oba sta zavedna aktivista in člana Zveze borcev. (r)

Počitniške kolonije v Bosni in Hercegovini

Letos je v Bosni in Hercegovini na počitnicah dosti več otrok kakor prejšnja leta. Doslej so odprli in uredili 117 pionirskih in mladinskih taborjenj in počitniških kolonij, v katerih je bilo do 15. avgusta nad 5600 pionirjev in nad 7000 članov mladinskih organizacij. Mnogo otrok in mladine pojde na počitnice še ta in prihodnji mesec.

Poziv za prijavo nepremičnega premoženja naših državljanov v Avstriji

Za časa Hitlerjevega režima je bilo mnogo nepremičnin, ki so last jugoslovanskih državljanov, fizičnih ali pravnih oseb v Avstriji zaplenjenih, o čemer pa lastniki nepremičnin često niso bili obveščeni. Po koncu vojne je bil izdan od avstrijskih oblasti restitucijski zakon, ki omogoča vrnitev teh nepremičnin njihovim lastnikom. Rok za vložitev predloga za vrnitev nepremičnin je do 31. decembra 1950 in to pri avstrijskih oblasteh. Ta rok je zaključni rok, ker je bil že podaljšan, zato bi eventuelna nevložitev predloga imela za posledico dokončno izgubo tega premoženja.

Da bi moglo politično predstavništvo FLRJ v Avstriji ugotoviti vse te primere in pravočasno ukreniti vse potrebno za zavarovanje pravic naših državljanov, je nujno, **da vsi državljani, ki imajo kake nepremičnine v Avstriji javijo do 1. oktobra 1950 Generalnemu sekretariatu LRS podatke o svojih nepremičninah po spodaj navedenih točkah:**

V prijavi mora biti navedeno: 1. ime in priimek lastnika; 2. datum in kraj rojstva ter poklic fizične osebe; 3. bivališče fizične osebe oziroma sedež pravne osebe; 4. navedba kraja, kjer se nahaja premoženje oziroma posamezni deli premoženja; 5. natančen opis nepremičnega premoženja z navedbo katastrskih podatkov (parcelna številka, vložna številka, katastrska občina, izmera, vrsta zemljiške kulture; pri poslopjih navedba kraja, ulice, hišna številka); vrednost premoženja; 6. na kakšni pravni podlagi in kdaj je pridobil nepremičnino (kupna pogodba, menjalna pogodba, dedovanje itd.); 7. ali je izkoriščal to premoženje, oziroma do kdaj ga je izkoriščal in kako; 8. kdaj in na kakšen način mu je bilo premoženje odvzeto od strani nacističnega režima; 9. ali mu je znano, kaj se je zgodilo s premoženjem po odvzemu; 10. ali je že kaj pokrenil v svrho povrnitve odvzetega premoženja; 11. ime, priimek in sedanje bivališče prijavitelja.

Dolžnost prijave zadene vse državljane, ne glede na to ali jim je bila imovina že vrnjena ali ne. V primeru, da jim je bila imovina vrnjena, naj to v prijavi posebej navedejo ter tudi kdo to premoženje sedaj upravlja ali oskrbuje in na kakšni pravni podlagi.

Iz pisarne generalnega sekretariata vlade LRS

Lj. Vukadinović 9

V deželi nogometa

Ofenziva jugoslovanskega moštva je trajala skoraj 20 minut. Naši so se uveljavljali z nizko kombinacijsko igro. Toda rezultat se ni menjal. Če bi naši še nekaj časa vzdržali pritisk, bi bili Brazilci, ki so že popuščali, razbiti.

Toda nastal je nenaden preobrat. Pred tem je Mrkušič v 29. minuti na zahtevo sodnika zamenjal belo majco, ker je bila enake barve, kakršne so imeli Brazilci. Nato so naši igralci izvedli dva prosta strela, ki sta ostala neizkoriščena.

V 31. minuti je Jovanovič, ki se je požrtvovalno boril, tako nesrečno udaril žogo, da se je Ademir sam znašel pred Mrkušičem, vendar mu je Horvat v zadnjem trenutku z obupnim startom preprečili strel na gol. Naši popuščajo, Brazilci pa se vse bolj uveljavljajo. Krilci ne drže nasprotnikovih zvez. Zlatko Čajkovski po nepotrebnem prejigrava, vendar neuspešno.

V 33. minuti lovi Mrkušič visoko žogo iz kota. Horvat se odlikuje z borbenostjo. V 35. minuti Bauer nepričakovano ostro strelja iz razdalje 20 metrov, vendar je Mrkušič v odličnem slogu branil in poslal žogo v kot, ki ni bil izkoriščen. V 36. minuti Horvat zaustavi levo krilo, poda žogo našemu napadu in Mitič dobro strelja, toda Barbosa brani. Bliskovite akcije se neprestano menjajo. Tempo je zelo hud. Naši pogosto delajo napake. Napad ne zna obdržati žoge, krilci pa se ne znajdejo. Požrtvovalno se borijo edino ožja obramba in Jovanovič.

V 40. minuti je prodrl Zlatko Čajkovski in streljal z razdalje 25 metrov slabo, namesto da bi podal žogo prostemu Vukasu. Zadnje minute pripadajo Brazilcem. Kot, gneča, Maneca strelja čez gol. Še en kot, Jovanovič odvrne nevarnost z udarcem z glavo. Tudi naslednja dva prodora Brazilcev sta bila zavrnjena. Njihov tretji napad je bil najnevarnejši. Maneca je preigral Stankoviča in polvisoko oddal žogo nazaj, Ademir se vrže in z glavo strelja mimo gola.

Drugi polčas

V odmoru hrup na štadionu ni pojenjal. S težavo smo se med seboj pogovorili v novinarski loži. Vsi so presenečeni nad slabo igro naših krilcev in skoraj celotne napadalne vrste. Pohvalno se izražajo o Horvatu, Mitiču in Mrkušiču, ugajata jim tudi Stankovič in Jovanovič. Opombe so bile točne. Toda kljub temu je prevladovalo mnenje, da vrste našega moštva še niso razbite in da nudi Jugoslavija še vedno organiziran odpor. Protinapadi so bili pogosti, zaradi česar je bila zmaga Brazilcev negotova.

Prvi napad po odmoru je izvedlo naše moštvo in Mitič je streljal z 20 m mimo gola. Chicov strel iz kota Mrkušič povnovno odbije v kot. Horvat dvakrat rešuje položaj z glavo, Ademir slabo strelja v Mrkušiča. Koti 6:0 za Brazilijo!

V tretji minuti Chico poda žogo v sredino, Jair strelja nekomu v hrbet, toda Ademir je na mestu, skoči in z akrobatskim voley udarcem pošlje žogo mimo Mrkušiča v mrežo. Sodnik ne prizna gola, ker je bil Chico v offside položaju. V protinapadu našega moštva Barbosa brani Vukasov strel.

V peti minuti prvi kot za nas. Strelja slabo Zeljko Čajkovski. Nov napad Brazilcev. Ademir prodira po sredini igrišča, vendar ga Horvat nepravilno zaustavi pri kazenski črti. Prost strel izvede Jair, toda brezuspešno. Igra je hitra in ostra.

V deseti minuti Mitič poda žogo Bobeku, ki uspešno preigrava na desno krilo, pritegne okoli sebe vso nasprotnikovo obrambo in ko so pričakovali, da bo streljal pred gol, je z avtove črte podal na levo stran branilskega prostora, kjer je bil Zeljko Čajkovski popolnoma sam. Vsaj tri metre okoli njega ni bilo nikogar. Imel je dovolj časa, da bi žogo ustavil, napravil še nekoliko korakov in streljal po svoji volji. Toda Zeljko Čajkovski je streljal takoj — z desno nogo! Žoga je šla daleč od gola.

Torej, kako usodno je, če napadalec igra samo z eno nogo. Grenka izkušnja za Zeljka Čajkovskega in za vse naše moštvo. Če bi bila ta sijajna priložnost izkoriščena, bi bil rezultat izenačen in nadaljnji potek igre bi bil povsem drugačen.

V enajsti minuti izvedejo Brazilci drugega za drugim dva kota. V štirinajsti minuti strelja Jair, žoga se odbije od Stankovičeve noge. Ademir strelja poleg gola v aut. Brž zatem isti igralec ne izkoristi povoljne priložnosti, nato pa je Maneca izvedel slab udarec iz kota. V osemnajsti minuti protinapad našega moštva. Vukas strelja, Avgusto odbije žogo z glavo, nato pa Zlatko Čajkovski iz gneče pošlje mimo gola. V devetnajsti minuti zadene Ademir vratnico, takoj zatem pa iz razdalje 5 m strelja v Mrkušiča. V 21. minuti Bigode zaustavi Vukasa, Mitič strelja poleg gola. V 22. minuti prodira Ademir po sredini igrišča, prejigra vse, Stankovič zaostane, vendar ga neumorno spremlja. Mrkušič zapusti vrata, toda Ademir preigra tudi njega in strelja v avt! Igra je vse bolj hitra. Zeljko Čajkovski izvede slab strel iz kota.

V 25. minuti vodi Brazilija 2:0. Zizinho je izkoristil predložek Ademirja, se prebil skozi naše vrste in ostro streljal po zemlji. Mrkušič je poskušal žogo zaustaviti z nogo, toda brezuspešno.

Brezplodna premoč

Po tem golu je prevzelo pobudo naše moštvo, kajti Brazilci naglo popuščajo v tempu in preidejo v obrambo. Več kakor 10 minut se igra na strani Brazilcev, toda napad je slab, neborben. Brazilci startajo hitreje in ostreje.

Deset minut Mrkušič ni prejel niti ene žoge! Čeprav smo stalno v premoči, je bil prvi strel na gol v 34. minuti po Čajkovskem II. V 37. minuti Tomašević strelja slabo poleg gola. Še vedno smo v premoči. Napadalna vrsta se menja: Vukas odide na levo krilo, Tomašević na desno. Čajkovski na levo zvezo, vodja napada pa je bil Bobek. Toda tudi ta sprememba ne prinese uspeha.

V 38. minuti nevaren prodor Brazilcev, prvi po trinajstih minutah. Chico strelja iz neposredne bližine v avt. V 41. minuti vstanejo vsi gledalci, mahajo z belimi robci in vzklikajo:

— Brazil!... Brazil ...

Beli robci pomenijo »Zbogom prvenstvo!«

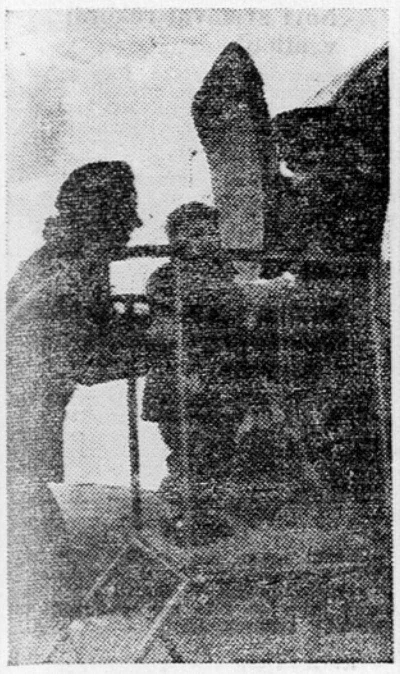
Zadnje minute pripadajo Brazilcem, toda borbena obramba vzdrži do konca.

Tako je bila končana ta velika igra, v kateri se do zadnjega trenutka ni vedelo, kdo bo zmagovalec, čeprav so Brazilci vodili z dvema goloma razlike. Pritisk našega moštva je bil močan v drugem delu drugega polčasa, toda napadalna vrsta je povsem odpovedala. Pred golom so bili neodločni, po nepotrebnem so zadrževali žogo, dokler je niso izgubili. Krilci so igrali sedaj boljše, dobro so pomagali napadalcem, ki pa niso prišli dalj kakor do kazenskega prostora nasprotnika.

Zmaga Brazilcev je bila zaslužena. Igrali so boljše, hitrejše in učinkovitejše. Imeli so več ugodnih priložnosti. Edino, kar zmanjšuje njihov uspeh, je dejstvo, da smo začeli igro z 10 igralci. Mitičeva nezgoda je nedvomno psihološko vplivala na ostale igralce, ki so bili zaradi tega nervozni. Dejstvo je, da naše moštvo ni bilo psihološko pripravljeno za tako veliko tekmo, da je igralo sedem minut z 10 igralci in da je dobilo v tem času tudi gol. Toda kljub temu je treba nasprotniku priznati njegove sposobnosti in poudariti, da je imel več od igre in da je bil boljši od našega moštva.

Zizinko (v sredi) je dal drugi gol na tekmi Brazilija : Jugoslavija

Zdravilni polet z letalom

Kakor že pred meseci v Beogradu, tako bo jutri tudi v Ljubljani že drugi polet z letalom za otroke, ki jih že več tednov muči oslovski kašelj. V Beogradu so priredili več takih poletov in je bil uspeh zelo zadovoljiv. Pri prvem poletu v Beogradu so se starši otrok že na letališču prepričali, da njihovo spremstvo ni potrebno, ker se osebje Aerotransporta z največjo skrbjo in ljubeznivostjo zavzema za male varovance. Odhod udeležencev poleta v Ljubljani bo jutri ob 8. uri dopoldne izpred pisarne Aerotransporta na Miklošičevi cesti z avtobusom na letališče.

Zmaga zadružnikov iz Drešinje vasi

Pred kratkim se je končal drugi del letnega tekmovanja med kmečkimi delovnimi zadrugami v celjskem okoliškem okraju. Pri ocenjevanju doseženih uspehov je okrajna komisija upoštevala vse okoliščine, ki vplivajo na uspeh. Pri tem tekmovanju je šlo predvsem za uspehe v opravljeni košnji in žetvi.

Prvo mesto **je s 106 točkami dosegla kmečka delovna zadruga v Drešinji** vasi. V znak priznanja je prejela prehodno zastavico. Za njo so se zvrstile zadruge v Veliki Pirešici, na Vranskem, v Dobrni, Arji vasi, Kozjem itd. Najslabše se je izkazala kmečka delovna zadruga v Planini pri Sevnici ki je dosegla komaj 60 točk.

Med tem se je začel tretji del letnega tekmovanja. Tokrat gre za naslednje točke: Katera zadruga bo dosegla večji donos v vseh vrstah kultur; katera bo prva pokosila otavo; katera bo najprej pripravila silose in jih prva napolnila s silažo; katera bo prodala največ pridelkov državi; katera bo najprej izpolnila plan gradenj in v kateri zadrugi se bosta upravni in nadzorni odbor najbolj redno sestajala k sejam.

V času tretjega okrajnega festivala, ki bo trajal od 27. avgusta do 4. sept. v Žalcu, bodo 3. septembra nagrajeni najboljši hmeljarji in tiste kmečke delovne zadruge, ki bodo imele v medzadružnem tekmovanju najboljše uspehe.

Novi udarniki v Jeruzalemu

Delovni kolektiv državnega posestva v Jeruzalemu je izpolnil polletni plan pred rokom. Ta uspeh je nedvomno posledica tega, da so vsa važnejša dela na posestvu normirana. Samo tako je mogoče, da so 13. avgusta že četrtič na tem posestvu proglasili ponovno udarnike. Za stalno preseganje norm so tega dne prejeli častni naslov udarnika naslednji tovariši: Jožefa Štebih, Kata Horvat, Verona Petek, Marija Belšak, Marta Vogrinec, Ivan Ivanuša, Janez Horvat, Lizika Horvat, Ivan Kuzma in Veronika Slavinec.

Upravnik posestva je ob zaključku svečanosti čestital udarnikom z željo, da najdejo mnogo posnemalcev.

Tudi v tovarni „Utensilija“ *so izvolili delavski upravni odbor*

Pretekli torek je delavski svet tovarne »Utensilija« v Ljubljani izvolil iz svoje srede upravni odbor, ki bo odslej vodil podjetje. V okrašeni sindikalni dvorani se je zbral k temu zgodovinskemu trenutku celotni delovni kolektiv tovarne. Direktor tov. Bogo Košir je podal izčrpno poročilo o poslovanju podjetja od njegove ustanovitve v letu 1946. Navedel je podrobne podatke o vrednosti proizvodnje in o izpolnjevanju planskih nalog, prikazal pa je tudi velike naloge, ki jih bo treba še izpolniti, in težkoče, ki jih bo treba premagati.

Delovni kolektiv tovarne »Utensilija« v Ljubljani se je v nekaj letih uvrstil med najboljše kolektive kovinske stroke v Sloveniji. Da bo dosegel še lepše uspehe, ne sme biti več neopravičenih izostankov in kršenja delovne discipline v kateri koli obliki. Poleg številnih udarnikov ima ta razmeroma majhni kolektiv tudi s 3 odlikovanci z redom dela, ki so kot novatorji in racionalizatorji mnogo pripomogli k proizvodnim uspehom podjetja.

V diskusiji k poročilu so se med drugim oglasili tudi zastopniki KPS, rajonskega ljudskega odbora in mestnega ljudskega odbora, ki so čestitali kolektivu k doseženim delovnim zmagam in poudarili pomembnost tega dne, ko prehaja podjetje v upravo delovnega kolektiva. V upravni odbor so bili izvoljeni **Alfonz Stanfelj, Iva Šušteršič, Janez Wertl, Franc Tegelj, Franc Perhavec, Adolf Cerne in Bogo Košir.**

Staro pšenico ponuja!

Odkup žita je v polnem teku tudi v krajevnem ljudskem odboru Radeče v trboveljskem okraju. Kakor prejšnja leta izpolnjujejo tudi letos nekateri večji kmetje dokaj neradi svojo obvezno oddajo ali pa skušajo tako ali drugače oškodovati skupnost.

Tako je Janez Simončič iz Podkraja št. 13 pripeljal na odkupno postajo žito, polno mišjih in podganjih odpadkov. Jasno, da so uslužbenci odkupne postaje zavrnili to žito in da se niso mogli vdati Simončičevemu tarnarju, češ saj še zase nimamo dovolj žita. Pač pa bi Simončič že moral vedeti, da se naš delavec res ne more zadovoljiti z žitom iz lanskega leta, ki ga sam ne mara in se mu zdi ravno pravšno za oddajo.

Za izboljšanje in rast vinogradništva in vrtnarstva na Goriškem

Če izvzamemo škodo, ki jo je povzročila kmetijstvu na Goriškem zadnja vojna, ki jo občutimo še danes, tedaj smemo reči, da je na kmetijsko proizvodnjo v teh krajih zadnji čas slabo vplivalo tudi dosedanje togo razdeljevanje setvenih planov. Pri tem delu je vse premalo sodelovalo ljudstvo, ki najbolj pozna krajevne razmere. Tudi pomanjkanje strojev in ponekod prevelik odtok delovne sile nista ostala brez posledic. Vinogradništvo in vrtnarstvo zahtevata obilo nege in mnogo pridnih delovnih rok. Samo obdelava enega hektarja povrtnin, ki daje v okolici Nove Gorice 5 do 6 kratni letni pridelek, zahteva 8 do 10 stalnih delavcev. Za ponoven dvig vinogradništva in vrtnarstva v teh krajih bo treba začeti z načrtnim obnavljanjem vinogradov in nabaviti vsaj dva takšna rigolna pluga, kakor ga že imajo v kmečki delovni zadrugi Bukovica. Brez zadostnih količin umetnih gnojil in škropil seveda tudi ne bo šlo. Kmetom in drugim pridelovalcem, ki se bavijo zgolj z vrtnarstvom in vinogradništvom, pa je treba zagotoviti nabavo drugih živil. To in drugo so razlogi, da je proizvodnja povrtnin v goriškem okraju precej padla. Ima pa Goriška tudi velike možnosti za pridelovanje zimskih vrtnin, kakor rdečega zimskega radiča in drugega. Izvoz teh zimskih vrtnin bi nam lahko dal lepe devize za okrepitev našega narodnega gospodarstva.

Da bi se izboljšala kvaliteta goriških vin, bomo začeli v prihodnjem letu graditi moderno vinsko klet z zmogljivostjo 200 vagonov pod Panovim pri Krombergu. Ta načrt je hvalevreden, vendar izbira kraja ne ustreza niti gospodarskim niti pedološkim in prometnim razmeram. Tamkajšnje zamočvirjeno ozemlje bi zahtevalo večja izsuševalna dela, ki bi samo podražila gradnjo. Tudi železniška postaja severni kolodvor v Gorici je precej oddaljen. Mnogo pripravnejša bi bila Prvačina ob važnem železniškem križišču, kar bi olajšalo prevoz vina iz rodovitne vipavske doline. Sodobno vinsko klet bi potrebovali tudi kje v Dobrovem v Brdih, kjer bo kmalu dograjen veliki vodovod, ki bo oskrboval z vodo goriška brda, tako da vode ne bi primanjkovalo. Stare briške vinske kleti so namreč ne samo že zastarele, temveč tudi premajhne.

Napredek vinogradništva, sadjarstva in vrtnarstva pa bodo pospešile sadjarsko vinogradniške in poljedelske kmečke delovne zadruge — teh je v okraju že 37 — ki so že začele z načrtnim gospodarstvom in se iz dneva v dan bolj krepe. **jp**

Konec enomesečnega taborjenja pionirjev na Ježici

Slovesno je bila te dni zaključena kolonija pionirjev na Ježici pri Ljubljani, ki je bila ustanovljena od poverjeništva za prosveto II. rajona predvsem po zaslugi poverjenika Jožeta **Gabrovška**. Upravo kolonije je vzorno vodila **Slabetova** z Ježice. — Kot dobra vzgojiteljica je materinsko skrbela za pionirje, ki so bili mesec dni v koloniji, marsikaj dobrega pa so imeli od kolonije tudi socialno šibki otroci z Ježice. V koloniji je bilo v prvi polovici 70. v drugi pa že 145 pionirjev. Zaključka kolonije so se udeležile zastopnice AFŽ ter predstavniki drugih množičnih organizacij z vseh terenov, prišli pa so tudi starši, ki so hvaležni, ker so otroci v vzorno urejeni koloniji pridobili novih moči za uspešno delo v šoli. Upravnica se je zahvalila tudi osebju kolonije, posebno pa je pohvalila mladinko Tončko **Carmanovo** zaradi njene zgledne delavnosti. — **H. A.**

SKUD »Minka Peternel-Marta« v Domžalah je ustanovil glasbeno šolo

Dosedanje delo SKUD »Minke-Peternel-Marte« v Domžalah kaže razveseljiv napredek dramatske družine, orkestra in malih harmonikarjev. Številne predstave Cankarjevih dram, Gogolja, Molièra, Župančiča, Shakespeareja in drugih pričajo o stalni rasti družine. Nedvomno ima pri tem dobršen del zaslug tudi neumorni režiser France Lazar. Za prihodnjo sezono pripravlja dramatska družina dramo »Vsi moji sinovi«, Cankarjevo »Pohujšanje« in Jurčič-Kersnikove »Rokovnjače« kot ljudsko igro kamniškega okraja.

Orkester, mali harmonikarji in v zadnjem času tudi mladi tamburaški zbor, so stalni stebri vseh prireditev in proslav v Domžalah in tudi v ostalih krajih kamniškega okraja. **Upoštevajoč stremljenja mladih ljudi, ki bi si radi poglobili glasbeno znanje, in ostalih, ki se žele učiti glasbe, je SKUD ustanovil nižjo glasbeno šolo, odnosno za odrasle posebni glasbeni tečaj. V začetku septembra se bo v glasbeni šoli in v tečaju že pričel redni pouk.** **I. R.**

NOVE KNJIGE IN REVIJE

Prejeli smo:

NOVI SVET. Revija. Izdaja za Društvo slovenskih književnikov **Državna založba Slovenije. Štev. 7—8. Leto V. Ljubljana 1950.**

V Ločah ima tajnik svojo uredbo o odkupu mleka

V krajevnem ljudskem odboru Loče v poljčanskem okraju so pred kratkim popravljali plan oddaje mleka, ki je bil prvotno izdelan za posamezne živinorejce na podlagi planske vzreje živine. Pri tem bi krajevni ljudski odbor moral prilagoditi obveznosti kmetovalcev številu krav, ki jih dejansko poseduje posamezno gospodarstvo. Ker je bil tajnik krajevnega ljudskega odbora prepričan, da oddajo lahko mali kmetje, ki redijo manj krav, več mleka, kakor večji kmetje, je obremenil posamezne kmetovalce kar po svoje. Po tej tajnikovi obremenitvi je prišlo na kmete v prvi skupini na eno kravo povprečno 330 litrov mleka obvezne oddaje, na kmete četrte skupine pa samo 257 litrov.

Tajnik sicer pravi, da je ta plan pravilno izdelan in da ga bo mogoče izpolniti. Kljub temu se nekateri mali kmetovalci, kakor Kokolj, Furman iz Lipoglava in Sitar iz Ostrožnega, ki redijo samo po eno kravo, sprašujejo, zakaj morajo oddati od te ene krave po 500 litrov mleka, med tem ko imajo nekateri kmetovalci četrte skupine, ki redijo po tri krave, predpisanih samo 700 litrov mleka obvezne oddaje.

Rastoče obveznosti članov sindikalnih podružnic v radgonskem okraju

Te dni so na sestanku direktorjev podjetij, predsednikov in tajnikov sindikalnih podružnic ter sekretarjev osnovnih partijskih organizacij radgonskega okraja podrobno razpravljali o nadaljnjih pripravah za vpis ljudskega posojila. Zadnje dni so tudi delavci in uslužbenci manjših, zlasti krajevnih podjetij sprejemali obveznosti za vpis posojila. Skupna vsota sprejetih obveznosti je pri sindikalnih podružnicah dosegla 1 milijon din, sprejemanje obveznosti pa se nadaljuje in računajo, da bo radgonski okraj samo po sindikalni liniji vpisal okrog 2 in četrt milijona din.

Kako je z idilo na planini Bali

V 28. številki z dne 3. avgusta je prinesel »Tovariš« na 2. strani več slik in nekaj besedila pod naslovom »Med pastirji in sirarji pod Bavškim Grintovcem«. Ker je celotna kompozicija te fotoreportaže tako idilična, da je verjetno marsikoga zapeljala v napačno mnenje, smatram za potrebno, da zoperstavim tej idili lastne vtise, ki sem jih dobil na planini Bali v času svojega julijskega dopusta.

Začnimo kar pri pastirjih. Njihovo prenočevališče, ki je na nekakšnem podstrešju in do katerega prideš po silno nerodni pokončni lestvi, je zmeda krp in zamazanih cunj na slabo s slamo pokritih pogradih. V obleki in cokljah, ki so zamazane od blata drobnice, lezejo ti ljudje spat. Kako se le odpočijejo na takih ležiščih od res napornega dnevnega dela?!

Druga stvar, ki preseneča človeka, je v tem, da ne moreš v »kočo«, ne da bi več metrov gazil po zemlji, polni ovčjih in kozjih odpadkov, v katere se vdiraš do gležnja. Ali res ni mogoče narediti primitivnih ograj, ki bi pripeljale drobnico iz hlevov po posebnih hodnikih in preko ograjenih prostorov k molži in odtod na pašo?

Posledica teh okoliščin je zelo pomanjkljiva higiena pri predelavi mleka v sir. Res manjka tam gori vode, vendar bi lahko bilo pri vsem tem več čistoče. Uporabljati n. pr. za precejanje mleka bukove, navzdol obrnjene veje namesto primernega cedila, prav tako ne zagotavlja, da bo mleko čisto; sicer sirarju ne bi bilo treba ob izredno šibki luči karbidovke seči od časa do časa z roko v kotel mleka nad ognjem, da odstrani nečistočo, ki mu niti ob tako slabi razsvetljavi ne uide. Ovce in koze poležujejo na prostoru okrog koče in v hlevu in njihova vimena, ki jih seveda ne umivajo ali kvečjemu zelo površno (s sirotko), so tako zamazana, da drugače biti ne more.

Ta primitivizem je v ostrem nasprotju s »Tovariševo« idilo in ga ni mogoče zagovarjati. Namen tega članka ni, očrniti ljudi, ki so po »Tovarišu« »skromni, ponosni, marljivi in vztrajni«. Saj takšni so v resnici, vendar pa . . . tudi primitivni, tehnično in higiensko. Mar naj ostanejo takšni na vse večne čase? Ali ne izkoriščajo teh ljudi še danes njihovi gospodarji — lastniki drobnice? Tem je bilo in je še vedno vseeno, v kakšnih razmerah delajo in živijo njihovi pastirji in sirarji. — Čudno pa je, da tega ne vidi nihče od tistih, ki do teh stvari ne bi smeli biti ravnodušni! **—f—**

Najstrožja kazen za tatove industrijskih točk

V tovarno papirja na Količevem prihajajo dnevno velike količine rabljenega papirja v predelavo. Med tem se nahajajo tudi nalepljene, že izrabljene točke z industrijskih nakaznic. Čeprav se uničevanje teh točk opravlja ob navzočnosti posebne komisije, so nekateri za vsako špekulacijo pripravljeni ljudje v tovarni izrabili priliko in zagrešili velike poneverbe.

Gre za delovodjo tovarne Janka Grošlja, ki je ukradel 6950 izrabljenih točk. Vse te točke je prodal sebi enakim špekulantom Jakobu in Amaliji Vavpotič iz Velikega Mengša po 15 din za točko in prejel v gotovini 103.500 din plačila. Ta prigoljufani denar je uporabil delno za gradnjo stanovanjske hiše, katero je dokončal lansko leto.

Jakob Vavpotič ne taji, da je kupil od Grošlja 6900 točk, res pa je, da je kupil še 3000 točk tudi od Alojza Marinčka iz Gorjuš pri Dobu. Za te točke je plačal Marinčku na račun v gotovini 14.000 din. Kupil pa je Vavpotič še nadaljnjih 3000 točk, za katere pravi, da ne ve, po čem jih je plačal. Jakob in Amalija Vavpotič ter njihov sin Miha so priznali, da so na ta način kupili letos in spravili v promet 11.280 izrabljenih industrijskih točk. Te točke so preprodali po 20 do 30 din in si prigoljufali na ta način velike dohodke. Vse to je šlo seveda na račun delovnih ljudi, ki so nujno ostajali brez blaga, ker je to blago šlo iz trgovin za že izrabljene točke. Večje ali manjše število točk so kupili od teh vsega zaničevanja vrednih špekulantov Mimi Šarc iz Preserjev, uslužbenka industrijskega magazina tovarne upognjenega pohištva v Duplici pri Kamniku, dalje Marija Zupan iz istega kraja, Frančiška Kopitar iz Velikega Mengša, Darinka Lavrič iz Mengša, Lenčka Štebe iz Žej pri Komendi in Marjeta Bohorič.

Vsi imenovani špekulanti in ljudski škodljivci velikega kova so razmetavali prigoljufani denar na debelo. Miha Vavpotič je kupil motorno kolo za 60.000 dinarjev, Lavričeva pa je dala Amaliji Vavpotič dve ročni uri v vrednosti 24.000 dinarjev. To so obračunali med seboj v točkah. Lavričeva hčerka Marija je na račun žuljev delovnih ljudi kupila žensko dvokolo za 20.000 din in servis za isto vsoto. Pri birmovanju v Mengšu so Vavpotičevi zapravili okrog 10.000 din. Za šivalni stroj je dala Amalija Vavpotič Nikotu Šarcu takoj 8000 din gotovine samo zato, da bi ji ga preskrbel.

Kot kupec točk zasluži posebno pozornost Mimi Šarc, ki je z izrabljenimi točkami manipulirala v raznih trgovinah. Od Vavpotičevih je kupila 6880 točk, za katere je plačala skupno 196.000 dinarjev. Kot nameščenka v industrijskem magazinu tovarne upognjenega pohištva v Mengšu je seveda sporazumno z nameščenci tega magazina nakupila in prikrajšala upravičene delavce za 1342 m raznega blaga. Razen tega je »kupila« 500 m raznega blaga tudi v industrijskem magazinu tovarne »Induplati« v Jaršah. Vse to blago je prodala v Ljubljano po mnogo višjih cenah na trgu neznancem (tako vsaj trdi v svojem zagovoru) in zaslužila na ta način 72.000 din.

Jasno je, da so te velike špekulacije bile možne samo v povezavi med temi špekulanti in prodajnim osebjem v omenjenih magazinih.

Delovno ljudstvo kamniškega okraja in vse države se upravičeno zgraža nad mahinacijami takih brezvestnih podležev in zahteva zanje najstrožjo kazen.

NAŠE NAROČNIKE

opozarjamo, da bomo 30. avgusta ustavili list vsem, ki nimajo poravnane naročnine za tekoči mesec. Ponovno bomo začeli pošiljati le, če bodo nakazali zaostanek in polletno naročnino.

UPRAVA »SLOVENSKEGA POROČEVALCA«

Voditelji in blagajniki vpisnih mest

V zvezi z vpisovanjem II. ljudskega posojila pozivamo vse voditelje in blagajnike vpisnih mest (pri osnovnih komisijah) pri podjetjih, uradih in ustanovah, ki so na teritoriju rajona I. Ljubljana (Center), da se udeleže seminarja, na katerem se bo obravnavala tehnična stran izvedbe vpisa. Pričetek seminarja je vsakokrat ob 8. uri zjutraj.

Seminar bo v dvorani na Magistratu, Mestni trg po sledečem vrstnem redu: V ponedeljek dne 21. t. m. za vpisna mesta štev. 1001 do 1060, v torek dne 22. avgusta za vpisna mesta št. 1061 do 1130 in v sredo dne 23. avgusta za vpisna mesta št. 1131 naprej.

Istočasno opozarjamo vsa vpisna mesta, ki še niso dvignila vpisnega materiala (tiskovin), da istega takoj dvignejo pri podružnici Narodne banke 604 rajona I, Miklošičeva cesta št. 10.

Poverjeništvu za notranje zadeve glavnega mesta Ljubljane vsa svoja zapažanja v tej zvezi: **čas, kraj, osebni opis omenjene moške osebe in vse druge značilne okolnosti, ki bi mogle koristiti ugotovitvi dejanskega stanja.**

Podatke je oddati osebno dežurnemu uslužbencu poverjeništva ali pismeno z naslovom prijavitelja v sekretariatu poverjeništva. — **Iz pisarne poverjeništva za notranje zadeve glavnega mesta Ljubljane, Prešernova ul. 22.** 2887-I

OBJAVA

Z odločbo Predsedstva vlade LRS je Republiško podjetje za odkup poljskih pridelkov Ljubljana s sedežem v Ljubljani, Tyrševa cesta 47b, prešlo s 30. junijem 1950 v likvidacijo in so se na teritoriju, ki ga je podjetje obsegalo, ustanovila nova okrajna **podjetja za odkupe** pod operativno upravnim vodstvom posameznih OLO. Na podlagi odločbe o likvidaciji podjetja **pozivamo** vse upnike, da prijavijo svoje terjatve, dolžnike pa, da poravnajo svoje obveznosti najkasneje do 15. sept. 1950 na naslov: Republiško podjetje za odkup poljskih pridelkov Ljubljana, Ambrožev trg 7, bančna štev. 602-75144-1. Po navedenem roku se bo upnikom po knjižnem stanju poravnalo njihove terjatve, dolžnike pa predalo arbitraži v izterjavo. — **Republiško podjetje za odkup poljskih pridelkov Ljubljana v likvidaciji.** 2880-I

OBVESTILO

Sporočamo odjemalcem in dobaviteljem, da smo prišli pod novo administrativno-operativno vodstvo: **Generalno direkcijo strojegradnje LR Slovenije, Ljubljana** (dosedanje AOV: Glavna direkcija elektroindustrije, Beograd). Številka našega tekočega računa pri Narodni banki, podružnica Kranj, se glasi: 611-38166-0. Številke naših izvenindustrijskih podjetij: Delavsko-uslužb. restavracija 611-79166-6, Ekonomija 611-11166-0, Industrijski magazin 611-68166-0. 2883-I

POZIV

Okrajno podjetje za odkup mleka, mlečnih proizvodov, jajc, perutnine in divjačine v Slovenjgradcu je prešlo dne 10. avgusta v likvidacijo. Pozivamo vse upnike in dolžnike, da se zglasijo najpozneje do 1. septembra v svrho izravnave. Vse poznejše reklamacije upnikov se ne bodo upoštevale, dolžnike pa se bo predalo sodišču. 2685-I

ŠOLSTVO

GRAFIČNA ŠOLA V LJUBLJANI, Moste, Mokronoška ul. 1

razpisuje sprejem novih učencev (samo moških) v I. razred, starih od 14 do 17 let, ki so dovršili nižjo gimnazijo ali sedemletko. Pouk je teoretičen in praktičen ter traja 3 leta. Izvenljubljanski učenci imajo po možnosti vso oskrbo v internatu. Za vpis izpolnijo učenci obrazec »Prošnja za sprejem v strokovno šolo« (dobi se v vseh podružnicah DZS) in ga kolkujejo z 10 din. Učenci bodo prejemali štipendije. Vpisovanje traja do 10. septembra. 2673-I

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA V LJUBLJANI

Popravni izpiti na vseh odsekih in oddelkih na zavodu bodo od 4. do 6. septembra. **Razredni izpiti bodo v dneh 7. in 8. septembra. Diferencialni izpiti in predmetni ponavljalni izpiti** bodo v dneh 7 in 8 septembra. **Završni (maturitetni) popravni in završni izpiti v jesenskem terminu bodo od 11. do 15. septembra. Privatni razredni izpiti bodo od 25. septembra dalje. Podrobni razpored bo izvešen na šolski oglasni deski od 1. septembra dalje.** Za vse izpite je vložiti z din 40.— kolkovane prošnje in **podprte** s prilogami do 27. avgusta 1950. — **Ravnateljstvo TSŠ.**

INDUSTRIJSKA-KOVINARSKA ŠOLA PRI TITOVIH ZAVODIH »LITOSTROJ« v Ljubljani

sprejme v prvi letnik šolskega leta 1950-51 učence, ki so dovršili uspešno najmanj 5 razredov osnovne šole, oziroma sedemletke. Možnost vpisa pa imajo tudi učenci z višjo šolsko izobrazbo. Šola traja **tri leta** ter nudi možnost popolne strokovne izobrazbe v eni izmed sledečih strok: modelno-mizarska, livarska, strugarska in strojno-ključavničarska. Vsi so preskrbljeni s stanovanjem v internatu, s hrano, obleko in šolskimi potrebščinami. Mladinci, ki se zanimajo za vpis v šolo, naj se takoj javijo ustno ali pismeno na naslov: Industrijska-kovinarska šola, Litostroj, Ljubljana. Vpisovanje traja do vključno sobote 26. avgusta 1950 ter po tem roku ne bo več vpis možen. Vpis se lahko izvrši osebno ali pismeno. Prijavi odnosno lastnoročno pisani prošnji za sprejem naj bodo priloženi še naslednji dokumenti: Rojstni list, zadnje šolsko spričevalo, potrdilo o imovinskem stanju, pismene obveze staršev odnosno varuha, da bodo poravnali vse stroške oskrbe, ako bi učenec samovoljno ali iz malomarnosti zapustil šolo. Na osnovi teh prijav bodo gojenci klicani k sprejemnemu izpitu, kjer se bo dokončno odločilo o njihovem sprejemu.

Vse podrobnejše informacije se dobe pri upravi šole v Ljubljani, Industrijska cesta ali pa telefonično na štev. 38-11 interno 417 ali 415. 2877-I

UMRLI

Za vedno nas je zapustil naš ljubljeni, nepozabni mož, očka, stari očka, brat in stric **VLADISLAV SADAR**, blagajnik komunalne banke v Radovljici. Pogreb bo v soboto ob 17. — Žalujoči žena, otroci in ostalo sorodstvo. — Radovljica, 17. avgusta 1950.

Komunalna banka Radovljica javlja žalostno vest, da je po kratki bolezni umrl njen dolgoletni uslužbenec, blagajnik, tov. **VLADISLAV SADAR.** Pogreb pokojnika bo v soboto ob 16.30. Vestnega, dobrega tovariša bomo ohranili v trajnem spominu. — Radovljica, 17. avgusta 1950.

Mestni ljudski odbor v Radovljici in Mestni odbor Osvobodilne fronte Radovljica javljata žalostno vest, da je umrl član MLO in MOOF tov. **VLADISLAV SADAR.** Bil je vesten sodelavec in dober tovariš ter ga bomo ohranili v najlepšem spominu. 2879-I

Vsem prijateljem in znancem naznanjamo, da je 18. avgusta umrla **ANA MERSE**, poštna upraviteljica v pokoju. Pogreb bo v nedeljo 20. avgusta ob 14 iz hiše Kozarje št. 7 na farno pokopališče na Dobrovi. 2891-I

Umrla je naša draga hči, sestra in teta **ŠTEFANIJA KORZE.** Pogreb drage pokojnice bo v nedeljo 20. avgusta ob 15 na mestno pokopališče v Celju. Žalujoči mama, sestre in bratje. 2889-I

Umrla nam je draga mama, stara mama, tašča in teta **IVANA FLANDER**, upokojenka tobačne tovarne. Pogreb bo v nedeljo 20. avgusta ob 15 iz kapelice sv. Marije na Žalah. — Žalujoči: Marta, Slavka, Jožica, Vida, hčerke; zeti, vnukinji in ostalo sorodstvo. 2890-I

Po kratki in težki bolezni nam je umrl naš dragi mož, oče, sin in brat **MARIJAN ŠINKOVEC.** Pogreb bo v nedeljo 20. avgusta ob pol 15 iz kapelice sv. Jožefa na Žalah. — Domžale, Ljubljana, Zagreb. — Žalujoči ostali. 2892-I

Vsem znancem in sorodnikom naznanjam žalostno vest, da je umrl v bolnišnici naš mož in oče **ALOJZIJ BERTONCELJ** v starosti 47 let. Pogreb bo danes ob 16 iz hiše žalosti, Virmaše 63 pri Škofji Loki. — Žalujoča žena Lucija, sinova Peter in Jože ter ostalo sorodstvo. 2893-I

Uprava podjetja in Sindikalna podružnica Tovarne papirja, kartona in lepenke, Količevo, javljata žalostno vest, da je po kratki mučni bolezni umrl v ljubljanski bolnišnici član našega delovnega kolektiva, tov. **MARJAN ŠINKOVEC**, elektromonter. Pogreb bo v nedeljo 20. avgusta ob 14.15 iz Žal na pokopališče k Sv. Križu.

MALI OGLASI

KOROŠKE BORCE, ki so bili v pisarni šentpetrske vojašnice leta 1919 prosim za naslov zaradi važnih informacij. Dopise na ogl. odd. pod »Koroška«. 3867-14

NAŠEL sem psico Istrijanko. Sfiligoj Aleksander — Sv. Jurij ob Taboru. 3864-14

IŠČEM stanovanje s hrano pri majhni družini blizu centra. Dobivam Letalsko živilsko nakaznico in bi s tem pripomogel majhnemu gospodinjstvu, po dogovoru. Naslov pod »študent in pilot« na ogl. odd. 3874-10

DNE 15. avgusta v večernih urah sem izgubila denarnico z vsemi dokumenti, točkami in nekaj denarja od Zmajskega mosta preko Kodeljevega, Fužin, Studenca, Polja, Vevč do Podmolnika. Poštenega najditelja prosim, da mi vrne proti nagradi na naslov v dokumentih. 3875-14

V ČETRTEK 10. AVGUSTA sem na vlaku iz Zagreba proti Ljubljani ob 13 pozabil knjigo Popov: Ishrana domaćih životinja in okrog 100 strani rokopisa za Hranidbu stoke. Ker sem do ustanove v obvezi, prosim najditelja, da proti nagradi vrne uredništvu Seljačke sloge, Crvene armije 17 ali obvesti telefonično na št. 24403 Zagreb.

DNE 18 AVGUSTA dopoldne sem izgubil listnico z denarjem in dokumenti od železniškega prelaza na Zaloški cesti do vojaške bolnice ali v tramvaju št. 2 do glavne pošte. Najditelja prosim, da vrne proti nagradi na naslov v dokumentih.

KDOR BI KAJ VEDEL o moji ženi Alojziji Predovnik roj. Lenart iz Škal pri Velenju, naj jo takoj javi najbližji postaji Ljudske milice. Imenovana je podolgovatega obraza, rjavih oči in kostanjevih las. Predovnik Martin, Veliki vrh, Šmartno ob Paki. 3879-14

HIŠO stanovanjsko z zraven ležečo vrtno parcelo 1500 kv. m v predmestju Ljubljane zamenjam za manjšo hišo z nekaj sadonosnika ali polja, ležečo ne predaleč od glavne ceste. Poizve se: Steklasa Uršula, Ljubljana, Poljanska cesta 59. 3843-8

ZAMENJAM komfortno enosobno stanovanje za enakega s kabinetom. Naslov v ogl. oddelku. 3886-10

ZAMENJAM komfortno enosobno stanovanje s kabinetom v novi vili na Kodeljevem za tri ali večsobno v Šiški ali za Bežigradom. Poizve se: Stari trg 1-I, levo. 3890-13

NUDIMO ZAPOSLITEV več upokojencem pri gradnji fizkulturnega doma na Viču. Telovadno društvo Ljubljana Vič, Tržaška 82. 3893-4

DNEVNE VESTI

KOLEDAR

Sobota, 19. avgusta: Ljudevit, Ludvik.
Nedelja, 20. avgusta: Bernard.
Ponedeljek, 21. avgusta: Ivana Šantalska, Mirjana.

SPOMINSKI DNEVI

19. VIII. 1819. — Umrl angleški inženir James Watt, ki je izumil prvi parni stroj.
19. VIII. 1945. — Razglašena svobodna indokitajska republika Vietnam.
20. VIII. 1914 — Zmaga Srbov nad Avstrijci na Ceru.
20. VIII. 1944. — Maršal Tito se je zahvalil Šlandrovi in Zidanškovi brigadi za uspešno izvedene akcije na Štajerskem.
20. VIII. 1949. — Jugoslovanski železničarji so sprejeli obveznost, da bodo naloge petletnega plana železniškega transporta izvršili v 4 letih.

DEŽURNA LEKARNA

Centralna lekarna, Tromostje, Trg Franceta Prešerna 5.

NEDELJSKA DEŽURNA ZDRAVNIŠKA SLUŽBA

Ljubljana: Nočna dežurna zdravniška služba je vsak dan, tudi ob nedeljah, od 8. zvečer do 6. zjutraj, v nedeljo od 6. zjutraj do 8. zvečer: Miklošičeva cesta 20, telefon 50-81.

Celje: dr. Čerin Josip, Cankarjeva ulica 9, telefon 219, od sobote opoldne do ponedeljka do 8. zjutraj

*

Uprava Mestne plinarne sporoča svojim odjemalcem, da se plin zaračunava od 18. julija 1950 dalje po 6 din za kubični meter. 2021-n

Poročila sta se danes tov **MARJAN ŠUŠTERŠIČ** in tov **Mimica Žvab.** — Čestitamo!

Poroka: Rajko Pogačnik, arhitekt iz Ljubljane in Tivka Blagojević iz Beograda se bosta poročila 28. avgusta v pravoslavni cerkvi v Beogradu — Čestitamo! 2009-n

Iščemo Lojzeta Batiča zaradi informacij o Primorski. Prosimo ga, naj takoj javi svoj naslov Muzeju narodne osvoboditve v Ljubljani, Napoleonov trg 6-I

Obveščamo vse člane smučarske sekcije ŠD Krima, da se zanesljivo udeleže sestanka, ki bo 19 avgusta ob 19 v društvenih prostorih na Starem trgu 2019-n

Tombola SŠD »Gozdar« na Bledu se zaradi slabega vremena preloži na 3 septembra ob 14. ob vsakem vremenu — SŠD »Gozdar« Bled. 2022-n

V cirkusu Tivoli nov variete program. Nastopa artistična skupina »Kolorado«.

Popravek. V članku »Pojasnilo glede vštevanja bolniškega dopusta v redni dopust«, ki je bilo objavljeno v št. 194 z dne 17. avgusta, se mora pravilno glasiti: Besedilo tretjega stavka četrtega odstavka Pojasnila je treba v celoti črtati in namesto njega objaviti tole: Če je delavec, nameščenec ali uslužbenec že izrabil svoj letni dopust pred odhodom v kopališki oziroma klimatski kraj (zdravilišče), prebivanje v tem kraju oziroma v zdravilišču pa bi mu bilo treba šteti v letni dopust, se mu po vrnitvi iz kopališkega oziroma klimatskega kraja (zdravilišča) odbije od plače znesek, ki ga je prejel za čas, ko je bil na letnem dopustu. Direktor podjetja oziroma pristojni voditelj lahko odloči, da plača ta znesek v obrokih.

GLEDALIŠČE

OKRAJNO GLEDALIŠČE PTUJ

Nedelja 20. avg. ob 15.: »Veseli večer«. Prvi program. Desetič. Predprodaja vstopnic dnevno od 14. dalje pri gledališki blagajni. 2014-n

KONCERTI

Solistična sekcija SKUD Ivan Cankar priredi v nedeljo 20. avgusta v zdravilišču za tuberkulozne v Novem Celju ob 10. dopoldne vokalno-instrumentalni koncert. Na programu so partizanske, umetne, narodne pesmi in operne arije.

KINO

LJUBLJANA: UNION: ital. film »Seviljski brivec«. Tednik. Predstave ob 16.15, 18.15 in 20.15. MOSKVA: angl. film »Daj nam danes«. Tednik. Predstave ob 16.15, 18.15 in 20.15. SLOGA: Zaprto. TIVOLI: amer film: »Večna Eva«. Srbski mes. 28. Predstava ob 20. TRIGLAV: sovj. film »Pot do slave«, tednik. Predstava ob 20. ŠIŠKA: amer. film »Sedmi križ«, tednik. Predstava ob 20. LITOSTROJ: angl. barvani film »Sarabanda za umrle ljubimce«, tednik.

MARIBOR: PARTIZAN: francoski film »Ob zori«, tednik. UDARNIK: amer. film »Sestri iz Bostona«, tednik. ŠOLA: LETNI: sovj. film »Pozdravljena Moskva«, tednik. ROTOVŽ LETNI: amer film »Večna Eva«, tednik.

CELJE: METROPOL: franc film »Skrivnost«, tednik. LETNI: angl. barvani film »Blanche Fury«, tednik.

KAMNIK: nemški film »Corona«, tednik.
JESENICE: MESTNI: amer. film »Sedmi križ«, tednik.
KRANJ: STORŽIČ: amer. film »Sestri iz Bostona«, tednik. SVOBODA: nemški film »Nekje v Berlinu«, tednik.
RADOVLJICA: amer. film »Ljubavna pesem«, tednik.
VRHNIKA: angl. film »Ne zapusti me«, tednik.
DOMŽALE: amer. film »Bruca v Oxfordu«, tednik.

RADIO

SPORED ZA NEDELJO

Poročila ob 8.15, 12.30, 19.00, 22.00, 23.30.

8.00 Jutranji pozdrav, 8.30 Igra godba na pihala komade JA, 9.00 Jeseniška tovarna prehaja v delavske roke (Prenos iz Jesenic), 10.40 Želeli ste — poslušajte, 12.40 Veseli zvoki, 13.00 Pol ure za pionirje in cicibane — A. J. Glinski: Zlatoljubec in najdenček, 13.30 Znane skladbe Edvarda Griega, 14.00 Oddaja za podeželje: Luka Strojin — Srepeničani so zgradili lepe planinske staje — Politični pregled — Kako je postala kranjska čebela slavna — Kaj mora kmetovalec vedeti na jesen — Ivo Pugelj: Hude noči (dramatizacija Maša Slavčeva), vmes pester glasbeni spored s plošč, — 17.00 Glasba za razvedrilo, 18.00 Romain Rolland: Miklavž Breugnon, 18.15 Edvard Elhar: Koncert za violino in orkester v b-molu, 19.15 Novosti iz naše diskoteke za ljubitelje lahke glasbe, 20.00 Oddaja za zamejstvo, 20.20 Puškin, Ljermontov in Gogolj na opernem odru, 21.00 Fizkulturna poročila, 21.10 Plesna glasba, 22.15 Lahek nočni koncert, 23.35 Konec oddaje.

KRAJEVNA ZVEZA BORCEV NOV HRASTNIK

bo imela v nedeljo 20. avg. v Zgornji Rečici nad Laškim

VELIK PARTIZANSKI TABOR

združen z obdaritvijo onih družin, ki so v rečiški dolini prve podpirale partizansko gibanje. Tabor se prične ob 9. s slavnostno otvoritvijo in kratkim kulturnim programom, kjer bodo sodelovali pevski zbori in godba na pihala. Za okrepčila je poskrbljeno. Ugodne zveze z vlaki do postaje Laško, odkoder bo na kraj tabora vozil avtobus. Iz Hrastnika je skupen odhod ob 5. izpred gostilne KLO. Logarček. Tovariši borci in borke! Počastite ta partizanski tabor s svojim obiskom, da na ta način ponovno dokažemo svetu, da spoštujemo zgodovinsko borbo naših narodov in njene pridobitve!

KAKŠNO BO VREME

od 20. do 27. avgusta

21. zvečer ali 22. krajevne nevihte, sicer do 23. v splošnem ugodno vreme. Od 24 dalje nestalno s pogostimi padavinami.

Dr. V. Manohin

PRESKRBA

DELITEV MESA

Poverjeništvo za trgovino in preskrbo MLO Ljubljana obvešča potrošnike, da **si nabavijo sveže meso v soboto 19., nedeljo 20., ponedeljek 21 in torek 22. t. m. na odrezke vseh živilskih in dodatnih nakaznic za mesec avgust t. l.**

V soboto 19. t. m. bodo delile meso neprekinjeno od 6—18 vse prodajalne mesa.

V nedeljo 20. t. m., **ponedeljek 21. t. m. in torek 22. t. m.** pa bodo delile meso od 6—12 in od 14—18 vse običajne rajonske poslovalnice in na trgu.

Navodila (višina obroka mesa in številke odrezkov) bodo objavljene na vidnem mestu v poslovalnicah.

OBVESTILA

ŽIVILSKA INDUSTRIJA MENGEŠ obrat Triglav, Šmarca pri Kamniku, **sprejema moko za izdelavo testenin. — Pismene ponudbe poslati Živilski industriji Mengeš.** 2381-n

POZIV UPNIKOM IN DOLŽNIKOM

Ker je Potrošniška zadruga z o. j., Slovenjgradec, s 1. jan. 1950 prenehala s svojim rednim poslovanjem ter prešla v likvidacijo, pozivamo vse upnike in dolžnike, da v roku 14 dni po tej objavi sporočijo likv. odboru Potrošniške zadruge v Slovenjgradcu vse svoje terjatve odn. obveznosti iz naslova bivše Potrošniške zadruge, Slovenjgradec. Zaradi kratkega roka **likvidacije se** poznejše prijave ne bodo mogle več upoštevati. Vse prijave je nasloviti na naslov: Likvidacijski odbor Potrošniške zadruge, Slovenjgradec v roke tov. Lojzeta Kristoviča, Stari trg 19, p. Slovenjgradec. — **Likvidacijski odbor Potrošniške zadruge Slovenjgradec.** 2878-I

OBJAVA

Naprošamo vse osebe, ki so videle v torek 8 avgusta med 18. in 21. uro v mestu ali kjer koli izven strogega centra mesta, zlasti v smeri Trnovo, Opekarska cesta, Cesta dveh cesarjev, Vič moško osebo v družbi z žensko osebo srednje **postave, staro okrog 50 let, oblečeno v** temno obleko, prikrojeno po noši Banačank, ki prinašajo **na ljubljanski** živilski trg razna živila, da javijo

DUBROVNIK *središče šahovskega sveta*

Dubrovnik bo v prihodnjih dneh prizorišče prve povojne šahovske olimpiade. Staro mesto se je za to največje šahovsko tekmovanje pomladilo in olepšalo. Pred najznačilnejšimi stavbami v mestu: staro dubrovniško trdnjavo, stolpom Minčete, stolpom Lovrijenac, umetniško galerijo in na drugih krajih so nameščeni reflektorji, ki ponoči razsvetljujejo starodavne umetnine. Sto in sto velikih žarnic sije po kamenitih mestnih ulicah. Po mestu so postavili dva metra visoke makete šahovskih figur, ki simbolično predstavljajo veliko olimpijsko tekmovanje. Nad znanim sprehajališčem Stradunom so zaplapolale zastave na visokih jamborih. Mesto je ovenčano z zelenjem, ki osvežuje belino kamenitih hiš.

Na trgu Rudjera Boškoviča so uredili letno gledališče, kjer bodo najboljše umetniške skupine iz države prirejale predstave za udeležence olimpiade. Prvi bo drevi nastopil s svojim bogatim sporedom ansambel narodnih plesov Srbije, ki je nedavno uspešno gostoval v tujini.

Dubrovčani so z veseljem pomagali organizatorjem pri pripravah, tako da so bila pravočasno končana ogromna dela v zvezi z olimpiado. Trudili so se, da bi bilo mesto čim lepše okrašeno. Star Dubrovčan je ponudil svoje nenavadno lepe in velike kaktuse, da bi z njimi okrasili dvorane v umetniški galeriji. Ko so ga prireditelji vprašali, kakšno nagrado zahteva, je bil zelo užaljen. Drugi meščani so organizatorjem ponudili slike, dragocena renesančna dela, vse za okrasitev dvoran in drugih olimpijskih prostorov.

Umetniška galerija, velika nova zgradba s krasnim pogledom na mesto, otok Lokrum in cbalo, je pripravljena za tekmovanje. V treh dvoranah, kjer se bo reševal šahovski ugled udeležencev olimpiade, so postavili nove,

Pogled na Dubrovnik z otokom Lokrumom

»Nedvomno je, da se bodo prijateljski odnošajo med šahisti sodelujočih reprezentanc v dvajsetdnevnem medsebojnem stiku poglobili. Šahovska olimpiada ima velik pomen za mednarodni mir, saj sodelujejo na njej predstavniki mnogih držav, ki bodo v plemeniti medsebojni borbi dokazali, da je njihova želja čim tesnejše sodelovati z vsemi miroljubnimi narodi sveta.

V preteklih mesecih, je nadaljeval g. Rogard, sem dobil iz raznih krajev Jugoslavije številna pisma, v katerih se mi kot predsedniku svetovne šahovske federacije zahvaljujejo za zaupanje do jugoslovanskih šahistov, ki so organizirali to veliko mednarodno tekmovanje. Navzlic naporom informbirojskih držav, ki so se na vso moč prizadevale, da olimpiade v Dubrovniku ne bi bilo, sem se odločno postavil na stališče, da se prvotna odločitev mednarodne šahovske zveze uresniči.«

Poslopje Umetniške galerije, kjer bodo šahisti igrali

posebej izdelane šahovske mize. Na stenah v dvoranah, na hodnikih in v preddvorju vise najlepša umetniška dela galerije, slike znanih renesančnih mojstrov, slikarjev baroka in modernih jugoslovanskih slikarjev. Šahovski mojstri se bodo lahko mirno poglobili v igro, kajti v te prostore ne bo imel dostopa nihče, razen nujno potrebnih funkcionarjev in sodnikov. Gostje in domačini bodo spremljali potek partij na velikih demonstracijskih deskah v mestni dvorani, kamor bodo poteze prenašali po telefonu.

V Dubrovniku je veliko zanimanje za olimpiado. Ko so pred dnevi odprli olimpijski kiosk, kjer prodajajo različno šahovsko gradivo, olimpijske znake, olimpijske dopisnice, pisma in drugo drobno blago v zvezi z olimpiado, ga je občinstvo naravnost oblegalo.

Več sto tujcev, med njimi tudi nekaj jugoslovanskih izseljencev, ki so prišli na oddih v Jugoslavijo, je že v Dubrovniku. To število se vsak dan veča, kajti z ladjami, letali in železnico prihajajo neprestano novi turisti, med katerimi je največ Francozov in Američanov, pa tudi Nemci, Švicarji in drugi so zastopani v precejšnjem številu. Tuji gostje stanujejo v reprezentativnih dubrovniških hotelih in se z zanimanjem seznanjajo z zgodovinskimi in kulturnimi spomeniki v mestu ter naravnimi lepotami Dubrovnika in okolice.

Olimpiada — prispevek k miru

Predsednik svetovne šahovske federacije g. Folke Rogard, ki se bo udeležil olimpiade v Dubrovniku, je ob svojem prihodu v Jugoslavijo dejal:

O uspehih, ki naj bi jih dosegle posamezne reprezentance, je g. Folke Rogard rekel:

»Z jugoslovanskimi šahisti sem prišel prvič v stik na mednarodnem turnirju v Saltsjöbadenu. Četudi vaši šahisti tedaj niso zasedli prvih mest, so vendarle dokazali, da so zelo močni igralci in so zapustili najboljši vtis. Junija letos je jugoslovanska šahovska reprezentanca nastopila na Švedskem in premagala naše šahiste z visokim rezultatom. To je bila velika zmaga, obenem pa tudi velik poraz švedskega šaha. Takrat sem se prepričal, da je jugoslovanski šah zelo močan in zdaj verujem, da je Jugoslavija za ZSSR najmočnejša v šahu.«

Na vprašanje, zakaj niso prišli tudi znani švedski šahovski mojstri Stahlberg, Lundin, Stolz in Ekström, je g. Rogard odgovoril, da jih ni iz osebnih razlogov. Velemojster Stahlberg se n. pr. te dni ženi, Ekström se praktično ne ukvarja s šahom itd. Dostavil pa je, da ne more opravičiti tega ravnanja, saj gre za veliko tekmovanje, ko je treba domovino zastopati z najmočnejšimi igralci.

11 let ni bilo šahovske olimpiade

V zvezi z olimpiado v Dubrovniku je naš državni prvak Svetozar Gligorič v razgovoru s časnikarji omenil nekatere posebnosti letošnje prireditve.

Šahovska olimpiada v Dubrovniku prva po presledku 11 let, bo razjasnila razmerje sil med nekaterimi vodilnimi šahovskimi državami na svetu. K temu bodo mnogo pripomogli normalni turnirski pogoji (hitrost igre 40 potez v 2 urah in pol; dokončanje preostalih iger; posebni prosti dnevi in podobno), ki jih prireditelji prejšnjih olimpiad niso zagotovili, ker so se bali prevelikih stroškov. Glede na veliko število močnih šahistov iz 17 držav, ki sodelujejo na olimpiadi, in glede na normalne turnirske pogoje lahko pričakujemo zelo zanimive boje, ki bodo nedvomno dali tudi novo teoretično gradivo. Iz teh vzrokov vzbuja tekmovanje v Dubrovniku mnogo večje zanimanje kot vsa prejšnja.

Od zadnje šahovske olimpiade v Buenos Airesu leta 1939, se je razmerje šahovskih sil na svetu precej spremenilo. Nastopile so nove države, v katerih se je šah hitro razvijal. Med te se uvršča tudi Jugoslavija. Moštvo ZDA je bilo na prejšnjih olimpiadah nesporno najboljše. Na zadnjih štirih olimpiadah, na katerih je sodelovalo, je vsakokrat zasedlo prvo mesto. Čeprav tudi letos prihajajo šahisti ZDA na olimpiado kot eno izmed moštev, ki ima največ upanja na popoln uspeh, so prav tako kandidati za prvo mesto tudi Argentina, Nizozemska, Švedska, Jugoslavija in Zahodna Nemčija, ki je bila pred kratkim znova sprejeta v FIDE. Seveda ni izključena zmaga kakega drugega moštva, čeprav bo imelo v svojih vrstah manj znane igralce. Borba bo vsekakor huda in se lahko zgodi, da bo za vrstni red na prvih mestih odločala morda samo polovica točke.

Glede sestave naše reprezentance je Gligorič dejal, da so se ob vrnitvi z gostovanja v državah severne in zahodne Evrope on, Pirc in Trifunovič dogovorili, da bodo izvršilnemu odboru Šahovske zveze predlagali, naj bi na prvi deski igral Trifunovič, na drugi Gligorič, na tretji pa Pirc, s čimer so računali, da bo jugoslovansko moštvo lahko doseglo najboljši uspeh. Pri tem niso upoštevali razlogov, ki jih je Šahovska zveza navedla pozneje glede spremembe v vrstnem redu igralcev. Gligorič je končno poudaril, da se bo ne glede na vrstni red vsak igralec kar najbolj potrudil za čim lepši uspeh našega moštva.

Kolezija — novo kopališče

Kopališče v Koleziji so začeli graditi že pred vojno. Toda takrat niso prišli dalec. Izkopali in zabetonirali so oba bazena, nato pa prenehali z delom. Osem let se nato Kolezije ni nihče dotaknil. Šele lani so sklenili nadaljevati gradnjo kopališča. Delo je potem hitro napredovalo. V razmeroma kratkem času so postavili poslopje za garderobo, uredili kanalizacijo, napeljali električno, ogradili prostor in ga pokrili s cementnimi ploščami.

Kolezija bo naše najmodernejše kopališče. Ni ravno tako veliko, kakor okusno urejeno. Služilo bo kopalcem in plavalnim tekmam, kajti doslej nismo imeli plavalnega stadiona. Kopališče ima dva bazena. Eden je za plavalce in je dolg 50 m ter širok 20 m, drugi pa za neplavalce, ki meri 20 m v dolžino in 15 m v širino. Velikost prvega ustreza mednarodnim tekmovalnim predpisom. Ob vsaki strani velikega bazena je po ena tribuna, začasno le lesena. Tribuni bosta lahko sprejeli okoli 3000 gledalcev.

Za vsako kopališče je najvažnejše kroženje in izmenjavanje vode. Kolezija bo dobivala vodo iz mestnega vodovoda. Na robu obeh bazenov je žleb, kjer se bo voda odtekala. Ob velikem številu kopalcev pa voda ne bi mogla biti dolgo čista, zato bodo prihodnje leto dobili posebno napravo, s katero bodo vodo prečistili, kadar bo treba. Iz tega razloga bo letos Kolezija uporabna le za plavalne tekme in plavalno šolo, za kopalce pa šele prihodnjo sezono.

Garderobno poslopje je zgrajeno v obliki paviljona in je razdeljeno v oddelka za ženske in moške ter za upravne prostore. V vsakem oddelku je 150 garderobnih omaric. Sredi poslopja je prostor za buffet.

Električna napeljava je svojevrstna. Kabli so napeljani pod zemljo, tako da žice ne bodo motile razgleda po kopališču. Nad glavnim bazenom bo 20 obločnic, na tribunah pa 4 zvočniki. Kopališče bo imelo tudi javne telefonske govorilnice.

Kolezija bo končana še ta mesec. Požrtvovalni delavci se trudijo in delajo tudi po 16 ur dnevno. Dne 30. avgusta bo novo kopališče odprto, ko bo mednarodna plavalna tekma Švedska : Jugoslavija

MEDNARODNI TENIŠKI TURNIR V OPATIJI

PANAJATOVIČ IN NIKOLIČ V FINALU MLADINCEV

Na mednarodnem teniškem turnirju v Opatiji so bile v četrtek zanimive in napete borbe. V tekmovanju moških so se kvalificirali v četrtfinale Palada, Weiss (Argentina) in Dorfman (ZDA), Mitić, Branović, Palada ter zmagovalec iz srečanja Miljković : Brixy.

Med ženskami so se uveljavile v polfinale Tuckey, Doleschell in Weiss (Argentina), ki je premagala Crnadakovo ter Head, ki je premagala švicarsko teniško igralko Maire. V osmini finalnega tekmovanja moških so bili doseženi naslednji rezultati:

Dorfman : Petrović 6:1, 6:2, 6:1; Palada : Kumar 6:0, 6:3, 12:10, 6:3; Weiss : Laszlo 8:6, 1:6, 6:3, 9:7; četrtfinale — ženske: Weiss : Crnadak 7:5, 6:4; Head : Maire 6:2, 6:0.

V polfinalnem tekmovanju mladincev je Panajotović premagal Keretića 6:2, 6:2, Nikolić pa mladinskega prvaka Avstrije Jonacka 6:3, 2:6, 11:9. V finalnem tekmovanju bosta igrala Nikolić in Panajotović, ki je lani osvojil prvo mesto na turnirju.

V osmini finala mešanih dvojic so bili doseženi tile rezultati:

Ward (Anglija) - Kumar (Indija) : Krstonošić - Ristić 6:4, 6:2; Broz - Weiss (Avstrija) : Maire (Švica) - Angerer 6:0, 6:1; Tuckey - Branović : Redl - Ornstein (Avstrija) 6:2, 6:2; Laszlo - Laszlo : Vorischek - Schwendenwein (Avstrija) 7:5, 1:6, 9:7; Bačkor - Legenštajn : Leović - Pavlović 6:2, 6:1.

Danes in jutri

na teniških igriščih pod Cekinovim gradom

MEDNARODNI DVOBOJ

CELOVEC : LJUBLJANA

Pričetek iger danes ob 15., jutri pa ob 8. uri zjutraj.

Prodaja vstopnic oba dneva na igrišču pred pričetkom. Cene: 20 din stojišče, 30 din sedež.

*

Teniška zveza Slovenije se pogaja tudi za gostovanje ameriških igralcev, ki naj bi v ponedeljek ali torek igrali z Mitičem in Palado. Njihov nastop bomo še javili.

Hud poraz Branika

V pripravah za jesenski del prvenstva je nogometno moštvo mariborskega Branika povabilo v goste enajstorico Naših kril. Tekma se je končala z nepričakovano visokim porazom Branika 8:0 (6:0). Mariborčani so bili zlasti v prvem času podrejeni gostom in so šele po odmoru nudili resnejši odpor.

Jutri Miličnik : Železničar

Nogometaši ljubljanskega Miličnika se za bližnje prvenstveno tekmovanje marljivo pripravljajo. Kot zadnja preizkušnja pred začetkom slovenskega prvenstva bosta dve prijateljski tekmi.

Na igrišču Litostroja bo danes ob 17. srečanje med rezervnim moštvom Miličnika in Litostroja, jutri ob istem času pa bo na štadionu ob Tyrševi cesti prijateljska tekma med ligaškima moštvoma Miličnika in ljubljanskega Železničarja.

Zmaga jeseniških športnikov v Beljaku

SSD J. Gregorčič : ESV Villach 5:1

Po nedavni zmagi jeseniških igralcev namiznega tenisa nad najboljšim moštvom Štajerske PSV Grazom, ki je odšlo z Jesenic poraženo s 5:3, je preteklo nedeljo gostovalo moštvo Gregorčiča v Beljaku na Koroškem, kjer je odigralo mednarodno tekmo z moštvom ESV Villach (železničarsko športno društvo). Tudi v tej tekmi so pokazali igralci Gregorčiča svoje sposobnosti in so z visokim rezultatom 5:1 prepričevalno premagali domače moštvo. Rezultati posameznih iger so bili naslednji:

Korbar : Laminger 2:1, Strumbl : Ressler 2:1, Jeram : Petrič 2 : 0, Strumbl : Laminger 2:0, Korbar : Petrič 0:2, Jeram : Ressler 2:1.

Poleg moštvenega dvoboja je bila odigrana tudi igra dvojic. Jeseniški par Strumbl-Jeram je premagal par Ressler-Petrič z 2:1.

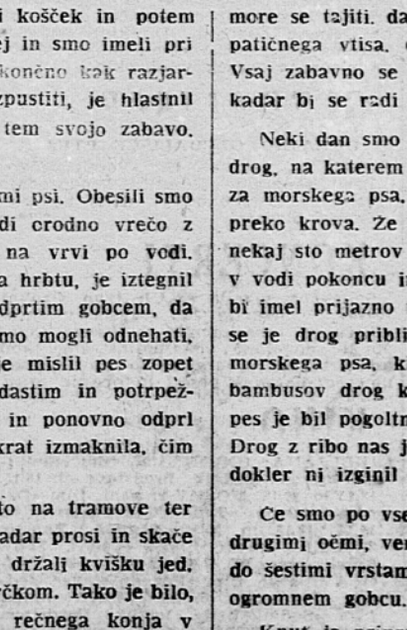
Na povratku domov je ekipa Gregorčiča v imenu društva položila venec na grob padlih borcev v Svečah.

Košarkaški debry ŽELEZNIČAR : ENOTNOST

bo na novem igrišču v Šiški

Danes se začne drugi del tekmovanja v zvezni košarkaški ligi. Spored prvega kola je naslednji: 19. avgusta Železničar (B) : Proleter, 20. avgusta Crvena zvezda : Zadar, Železničar (Lj) : Enotnost, Mladost : Jedinstvo in 21. avgusta Partizan : BSK.

Oba slovenska predstavnika sta se za jesenski del tekmovanja vestno pripravljala. V derby tekmi, ki bo uvodno srečanje obeh moštev, ima po papirnati formi prednost Železničar, vendar bo Enotnost skušala pretrgati vrsto njegovih zmag,

Tekma bo v nedeljo ob 20.30 na novourejenem igrišču Železničarja v Šiški, ki je najlepše in najmodernejše med vsemi košarkaškimi igrišči v državi. Obiskovalci bodo imeli tudi v tem pogledu užitek prisostvovati jutrišnji tekmi.

NOVICE in zanimivosti z vsega sveta

Sovjetske ladje bodo pred vstopom v ameriška pristanišča preiskane. Predstavnik newyorškega pristanišča Harry Durning je izjavil, da bodo izvedeni posebni ukrepi za zaščito ameriške obale. Vse sovjetske ladje in ladje njenih satelitov bodo pred vstopom v newyorško pristanišče podvržene strogi preiskavi. Verjetno bodo enaki ukrepi uvedeni tudi za druga pristanišča. Ukaz o uvedbi teh ukrepov bo moral podpisati predsednik Truman. Namen teh ukrepov pa je — po izjavi Durminga — v tem, da se prepreči morebitni napad z atomsko bombo, ki bi jo lahko pripeljale v ameriška pristanišča sovjetske ladje z namenom, da ta pristanišča oz. vse mesto — uničijo. Te vesti kažejo, do kakšne stopnje je že prišla vojna psihoza v ZDA.

Mesto na dnu Kaspijskega morja. Sovjetski znanstveniki so nedavno našli v Kaspijskem morju v bližini mesta Derbenta ostanke zgradb, katerih starost cenijo na nekaj tisoč let. Odkritje utegne obogatiti zgodovino starih človeških kultur z novimi podatki.

Zaradi neurja — vsa pokrajina pod vodo. Silno neurje, kakršnega domačini ne pomnijo, je povzročilo, da se je pokrajina med Hartumom in Kasalo v anglo-egiptovskem Sudanu spremenila v ogromno jezero. Računajo, da obsegajo poplavljena področja skoraj 3000 kvadratnih kilometrov. Severno od Hartuma je položaj zelo kritičen, ker je na mnogih mestih prekinjena železniška zveza z egiptovsko mejo.

Nemška industrija uspešno tekmuje s severnoameriško. Gospodarski krogi v Frankfurtu ugotavljajo, da je cena v Nemčiji izdelanih naprav za kemične tovarne povprečno za 20 do 50 % nižja od cene sličnih proizvodov ZDA in da jih nemška industrija lahko dobavlja v večjih količinah ter v krajšem času kakor ameriška.

Hollywood — najbolj neusmiljeno mesto. Julija sta prispela v Italijo znana filmska igralca Arthur Stanley Jefferson in Oliver Norvellé, ki nastopata v filmu kot Stanlio in Olio. Oba nerazdružna igralca sta zapustila filmsko mesto Hollywood, ki je, kakor pravi Stanlio, najbolj neusmiljeno mesto na svetu, kjer nihče človeka ne spoštuje zaradi njegovih zaslug v preteklosti. Stanlio in Olio bosta nastopila v novem filmu »Atol K«, katerega zasmehljiva vsebina se bo nanašala na atomsko bombo.

Novi svetovni rekordi v atletiki

Mednarodna atletska federacija je za svetovne rekorde priznala naslednje rezultate: tek na 100 m: Ewell (ZDA) in Labeath (Panama) 10.2; 110 m z zaprekami Attlesey (ZDA) in Dillard (ZDA) 13.6; štafeta 4×200 metrov Patton, Frazier, Pasquali, Stocks 1:24; štafeta 4×1 milja Benatsson, Bergkvist, Aberg, Eriksson 16:42.8; kladivo Nemeth 59.88; štafeta 3×800 metrov za ženske Ziljcova, Dmitruk, Vasiljeva 6:53.8

Športne tekme na gradbišču študentskega naselja v Zagrebu

Člani tujih in domačih delovnih brigad, ki grade študentsko naselje v Zagrebu, so priredili več športnih tekmovanj. Predstavniki jugoslovanskih brigad so prepričljivo zmagali v vseh srečanjih.

V tekmovanju rokometnih reprezentanc so nadmočno zmagali jugoslovanski mladinci z rezultatom 13:1. V odbojkaški tekmi so zmagali naši mladinci z rezultatom 3:1, v nogometni pa z rezultatom 6:2. V okviru »Fizkulturnega dne« so bila na gradbišču tudi atletska tekmovanja.

KEGLJANJE

Državni prvak v Ljubljani

Jutri bodo v Ljubljani zanimive kegljaške tekme. Nastopil bo državni prvak Bratstvo iz Zagreba.

Ob 10. dopoldne bo na kegljišču »Slov. poročevalca« prijateljsko srečanje ženskih ekip Bratstva in ljubljanskega Železničarja. V istem času se bosta na kegljišču Krima pomerila Bratstvo II. in Železničar II. Glavna tekma med prvim moštvom Bratstva in Železničarjem pa bo ob 20. na kegljišču »Slov. poročevalca«.

DROBNE ZANIMIVOSTI

Oficirji in podoficirji so lahko člani civilnih klubov. Izvršni odbor Nogometne zveze Jugoslavije je sklenil, da se oficirji in podoficirji Jugoslovanske armade ter vojaški uradniki lahko vpišejo in nastopajo na vseh tekmah za civilne klube.

Gostovanje »Dinama« v Italiji. Na vabilo italijanskega nogometnega kluba »Brescia« odide zagrebški »Dinamo« 1. septembra na 10-dnevno turnejo po Italiji. Prvo tekmo bo igral 3. septembra v Turinu s klubom istega imena, 7. septembra v Bresciji z »Milanom«, zadnjo tekmo pa 10. septembra z »Brescio« v Bresciji. Nato bo »Dinamo« odigral še eno tekmo v Benetkah.

Nogometna reprezentanca ljubljanske garnizije JA je odigrala v Celju prijateljsko tekmo s kombiniranim moštvom domačega Kladivarja. Po lepi in učinkoviti igri je zmagala garnizija z rezultatom 3:0 (1:0).

Ameriški atlet Jim Fuchs je vrgel kroglo 17.82 m daleč in s tem za 14 cm izboljšal svoj lastni rekord; vendar rezultat ne bo priznan, ker ga je dosegel po oficielnem tekmovanju.

Dirke motoristov v Kotoru

Na četrtem zveznem gorskem prvenstvu v motoristiki, ki je bilo v nedeljo 6. avgusta v Kotoru, je nastopil 101 tekmovalec. Zastopane so bile vse ljudske republike. Tekmovali so na progi Kotor—Njeguši (26.5 km). V primeri z lanskim letom so bili izboljšani časi v vseh kategorijah, razen v skupini motorjev 125 ccm. Največ uspeha so imeli hrvatski tekmovalci, pa tudi ostale ekipe so se dobro uveljavile. Vrstni red moštev je bil naslednji: 1. Hrvatska 142 točk, 2. Srbija 112, 3. Slovenija 81, 4. Bosna in Hercegovina 69, 5. Črna gora 50, 6. Makedonija 34 točk.

Zmagovalci v posameznih kategorijah so bili naslednji:

500 ccm: 1. Kamenar 26:03 minute, 2. Metz 27:37, 3. Pažur 28:14; **350 ccm:** 1. Jenko 27:28, 2. Parič 28:31, 3. Zovko 29:03; **250 ccm:** 1. Muhasilović 29:35, 2. Horvat 30:52, 3. Pavlović 30:53; **125 ccm:** 1. Lukič 34:04, 2. Šnjarić 34:43, 3. Rausavljević 35:53; **prikolice: nad 600 ccm:** 1. Regvard-Tomšič 28:15, 2. Silvašić-Cvin 31:23, 3. Ivančević-Vuković 31:27; **prikolice do 600 ccm:** 1. Vidič-Stojanović 29:?, 2. Bulc-Matijaš 30:28, 3. Mažera-Bizjak 30:48; **avtomobili nad 1110 ccm:** 1. Vuković 29:47, 2. Hanc 34:50; **avtomobili do 1100 ccm:** 1. Saletnik 30:15, 2. Santavec 32:10, 3. Čarapić 34:21.

Gorske dirke na Čatež

Dne 27. t. m. priredi Avtomobilsko-motociklistično društvo Trebnje gorske dirke na Čatež. Vzorno vzdrževana dirkalna proga, ki teče od Velike Loke do Čateža v razdalji 5.6 km, sodi po svoji legi, ostrih krivinah, velikem vzponu in hudih padcih med najtežje in zaradi tega tudi med najbolj mikavne proge v Sloveniji. Tu ne pride do izraza samo kvaliteta stroja, temveč v mnogo večji meri odloča plasman tehnika vozača, srčnost in umetnost tekmovanja.

Opozarjamo občinstvo na ugodne vlakovne zveze. Začetek dirke bo ob 14. pri železniški postaji Velika Loka, to je ob prihodu vlakov iz Ljubljane, Novega mesta in Sevnice. Ugodne so tudi vlakovne zveze za povratek. Izletniki naj na dan dirke obiščejo priljubljeno dolenjsko izletniško točko Čatež, ki bo posebno dobro založena z okrepčili. Poleg izleta se bo nudil izletnikom tudi lep športni užitek.

Po končanih dirkah bo razglasitev in nagraditev zmagovalcev in veliko ljudsko rajanje pri Zadružnem domu na Veliki Loki.

Ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik Cene Kranjc. Uredništvo in uprava Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon 20-55-25, telefon uprave za ljubljanske naročnike 38-96, za naročnike izven Ljubljane 38-32, telefon oglasnega oddelka 38-96. Tekoči račun pri Narodni banki, Ljubljana 601-90321-6. Tiskarna »Slovenskega poročevalca« v Ljubljani. Poštnina plačana v gotovini. — Četrtletna naročnina 135 din, polletna 270 din, celoletna 540 din. — »Slovenski poročevalec« izhaja vsak dan razen ob nedeljah in praznikih.

THOR HEYERDAHL: (47)

Sončni Tiki

Na splavu čez Tihi ocean

Drugo ime otoka je »Rapa-nui« in pomeni »Veliki Rapa«, dočim je »Rapa-iti« ali »Mali Rapa« drug otok iste velikosti, ki leži daleč na zahodu od Velikonočnega otoka. Je pa pri vseh ljudstvih star običaj, da imenujejo prvi dom »Veliki«, kakor na primer »Veliki Rapa«, dočim je naslednji »Novi« ali »Mali Rapa«, ne glede na to, da sta lahko oba domova enako velika. Pri domačinih na »Malem Rapi« živi tudi ustrezno ustno sporočilo, da je prišla prva naselitev otoka z »Velikega Rapa«, Velikonočnega otoka na vzhodu, ki leži Ameriki najbliže. Tudi to kaže neposredno na prvotno priselitev z vzhoda.

Tretje in zadnje ime tega ključnega otoka »Mata-Kite-Rani« pomeni »otok, ki gleda v nebo«. Na prvi mah človek lahko osupne, kajti razmeroma nizki Velikonočni otok gotovo ne »gleda« bolj v nebo, kakor drugi visoko štrleči skalni otoki: Tahiti, Havaj ali otoki Marquesas. Toda Rani ali nebo ima za Polinezijce dvojen pomen. Tako imenujejo tudi prvotno domovino svojih praočetov, sveto deželo sončnega boga, Tikijevo zapuščeno gorsko državo. Da se imenuje med vsemi tisoč otoki v morju ravno samotni Velikonočni otok, ki gleda proti domovini, pomeni seveda mnogo.

Po bliskovo pa osvetljuje to zvezo dejstvo, da je »Mata-Rani«, kar pomeni po polinezijsko »nebeško oko«, tudi staro perujsko krajevno ime. Tako je ime kraju v Peruju, ki leži naravnost nasproti Velikonočnega otoka na obali Tihega morja ob andskem vznožju, izpod prastarih razvalin Sončnega Tikija v gorovju.

Ko smo sedeli tako pod zvezdnatim nebom na krovu, nam je dajal sam Velikonočni otok dovolj snovi za pogovore in čutili smo se res kot soigralci in potni tovariši pri prastarih dogodivščinah. Občutili smo to tako silno, kakor da nismo delali od daljnih Tikijevih dni nič drugega, kakor jadrali pod soncem in zvezdami po morju in iskali nove dežele.

Do valov in morja nismo imeli več tistega spoštovanja. Poznali smo jih in njih razmerje do nas na splavu. Celó morski pes je nam postal del vsakdanje slike. Bili smo tudi z njim dobro znani in smo poznali njegovo dnevno bitje in žitje. Na ročno harpuno že dolgo nismo več mislili ter nismo zapustili niti enkrat splavovega roba, če se nam je približal ob naši strani morski pes. Narobe, včasih nas je celó imelo, da bi ga čvrsto zgrabili za hrbtno plavut. On se je pa izmuznil docela nedotaknjen ob kladah naprej.

To se je končno razvilo v čisto novo vrsto športa. Prišlo je do vlečenja vrvi med morskim psom in nami, samo da smo vlekli vrv brez cevovja.

Stvar smo začeli čisto skromno. Večinoma smo nalovili več dolfinov, kakor smo jih mogli použiti. Da bi obdržali priljubljeno zabavo, ne da bi razsipno jedli, smo se domislili in priredili na skupno veselje za dolfine in nas pravo blazno ribarjenje brez trnka. Privezali smo preostale morske lastovice za vrv in jih povlekli po površini. Dolfini so planili in pogoltnili košček in potem smo vlekli vsak po svoji strani naprej in smo imeli pri tem divno zabavo; kajti če je moral končno kak razjarjeni dolfin začarani košček zopet izpustiti, je hlastnil takoj drugi po njem. Imeli smo pri tem svojo zabavo, a dolfini končno svojo ribo.

Nato smo pričeli isto igro z morskimi psi. Obesili smo ribji košček na vrvico, pogosto tudi crodno vrečo z ostanki od obeda, ki smo jo vrgli na vrvi po vodi. Namesto da bi se valjal morski pes na hrbtu, je iztegnil glavo iz vode in priplaval s široko odprtim gobcem, da bi pogoltnil zalogaj. Potem seveda nismo mogli odnehati, da bi ne potegnili za vrv prav ko je mislil pes zopet zapreti zijoči gobec. Z nepopisno bedastim in potrpežljivim izrazom je zaplaval za vrvco in ponovno odprl žrelo za vabo, ki se mu je pa vsakokrat izmaknila, čim jo je hotel požreti.

Nazadnje je prišel morski pes čisto na tramove ter se pognal kvišku kakor navaden pes, kadar prosi in skače za košček klobase. Prav tako smo mu držali kvišku jed, ki se mu je pozibavala v vreči nad smrčkom. Tako je bilo, ko da bi krmili gobec odpirajočega rečnega konja v živalskem vrtu. In nekega dne konec julija, po treh mesecih vožnje na splavu, sem bil zapisal v dnevnik:

»Z morskim psom, ki nam je danes sledil, smo bili kar dobri prijatelji. Pri kosilu smo ga krmili z ostanki, ki smo mu jih vlikali naravnost tja dol v odprti gobec. Če plava tako ob naši strani, se nam zdi kakor na pol zaupljiv, na pol štorkljast in v bistvu neškodljiv pes. Ne more se tajiti, da bi ne napravljal tudi morski pes simpatičnega vtisa, dokler se mu sami ne damo vgrizniti. Vsaj zabavno se nam zdi, če ga imamo v bližini, razen kadar bi se radi kopali.«

Neki dan smo pripravili na splavovem robu bambusov drog, na katerem je bila pritrjena z vrvico vreča s hrano za morskega psa. A prišel je val in odplavil vse skupaj preko krova. Že je plaval drog po vodi in zastal kmalu nekaj sto metrov za splavom. Tedaj se nenadoma postavi v vodi pokoncu in pripluje samostojno za splavom, kakor bi imel prijazno namero, da se vrne na svoje mesto. Ko se je drog približal, smo ugledali deset čevljev dolgega morskega psa, ki je plaval pod njim, dočim je molel bambusov drog kakor optična priprava iz valov. Morski pes je bil pogoltnil vrečo s hrano, a vrvice ni pregriznil. Drog z ribo nas je kmalu dohitel in je veslal mirno mimo, dokler ni izginil pred nami v valovih.

Če smo po vsem tem na morskega psa gledali s čisto drugimi očmi, vendar ni izginilo spoštovanje pred petimi do šestimi vrstami ko britev ostrih zob, ki so prežali v ogromnem gobcu.

Knut je pripravil nekoč morskega psa, da je neprostovoljno tekmoval v plavanju. Zaradi naglega splavovega odklona v smeri pa tudi zastran pasje nevarnosti mu bilo priporočljivo, da bi se oddaljevali od Sončnega Tikija. Zato tega tudi nismo dopuščali. Toda neki dan je bilo posebno mirno in ker smo se bili pravkar tudi iznebili spremstva morskega psa, smo si dovolili, da smo se na kratko in hitro pomočili v morju.